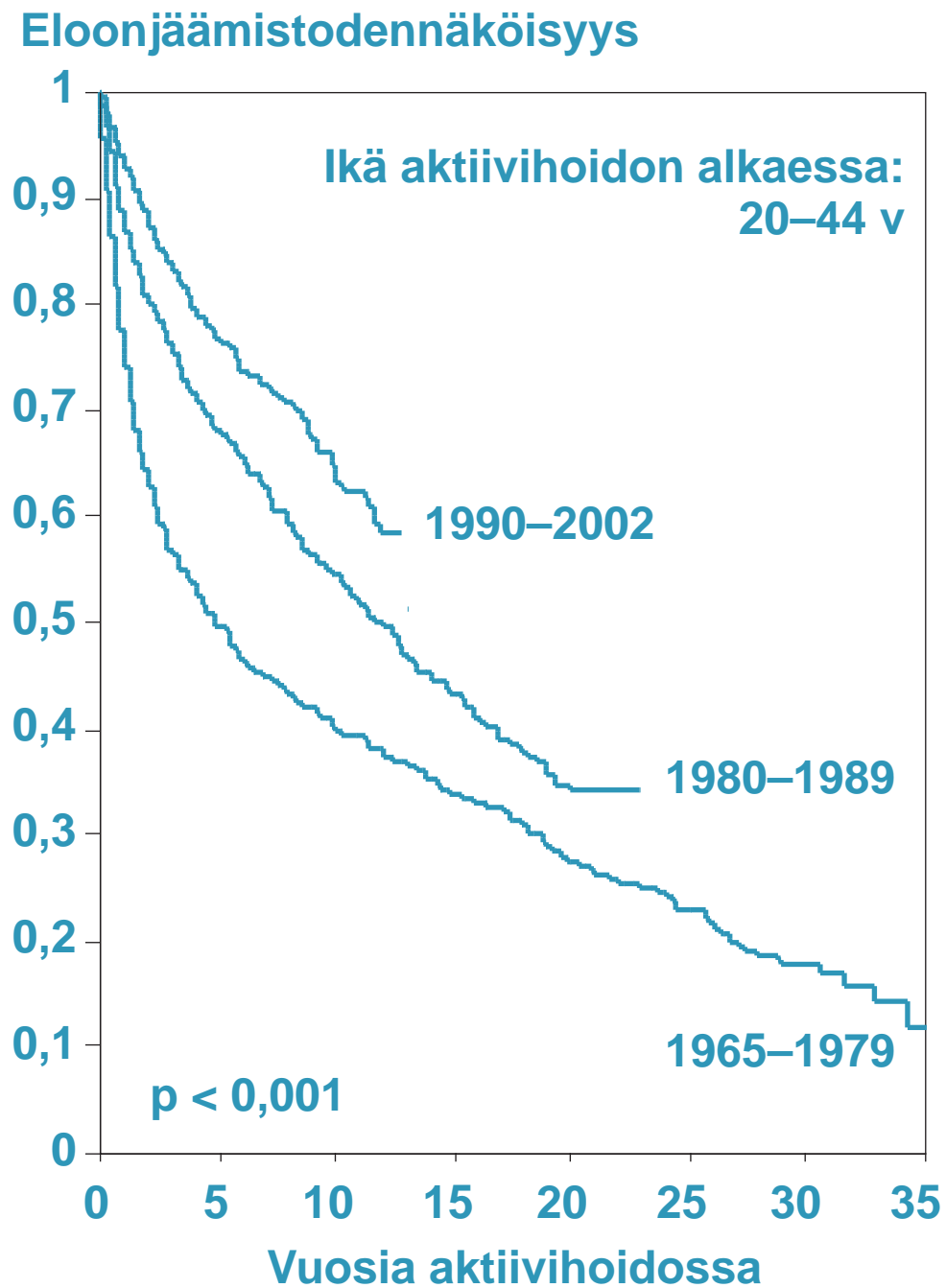

Vuosiraportti 2002

Suomen munuaistautirekisteri

Suomen munuaistautirekisteri – Vuosiraportti 2002

Sisällys

Suomen munuaistautirekisteri 2002.....	ii
Suomen munuaistautirekisterin johtoryhmä.....	iii
Väestö tuhansina henkilöinä sairaanhoitopiireittäin ja alueittain 1992–2002.....	1
Aluejako sairaanhoitopiireittäin	1
Väestö tuhansina henkilöinä alueittain, ikäryhmittäin ja sukupuolittain 2002	2
Aktiivihoidon vakioitu ilmaantuvuus alueittain 1992–2002	2
Uusien aktiivihoitopotilaiden määrä sairaanhoitopiireittäin ja alueittain 1998–2002	3
Aktiivihoidon vakioitu ilmaantuvuus alueittain 90 päivää hoidon aloituksesta 1992–2002	3
Aktiivihoidon ilmaantuvuus diagnoosiryhmittäin 1965–2002	4
Aktiivihoidon ilmaantuvuus, kansainvälinen vertailu 2001	5
Aktiivihoidossa olevat potilaat sairaanhoitopiireittäin ja alueittain 1998–2002	6
Aktiivihoidossa olevat potilaat ikäryhmittäin ja alueittain 2002.....	7
Aktiivihoidon vakioitu esiintyvyys alueittain 1992–2002	7
Aktiivihoidon esiintyvyys sairaanhoitopiireittäin 31.12.2002.....	8
Aktiivihoidon esiintyvyys vuoden lopussa hoitomuodoittain 1965–2002.....	9
Aktiivihoidon esiintyvyys vuoden lopussa diagnoosiryhmittäin 1965–2002	9
Aktiivihoidon esiintyvyys 31.12.2001, kansainvälinen vertailu	10
Hoitomuodon muutokset vuoden 2002 aikana	11
Aktiivihoitopotilaiden kuolleisuus alueittain 1997–2002.....	12
Aktiivihoitopotilaiden vakioitu kuolleisuus alueittain 1992–2002	12
Aktiivihoitopotilaiden vakioitu kuolleisuus alueittain (90 päivän kuluessa aktiivihoidon alusta kuolleet on poistettu analyysistä) 1992–2002	12
Potilasvuosien määrä diagnoosin mukaan 1997–2002.....	13
Aktiivihoitopotilaiden eloonjäämistodennäköisyys hoidon aloituskauden mukaan ikäryhmittäin 1965–2002	14
Eri muuttujien vaikutus aktiivihoitopotilaiden eloonjäämiseen 1998–2002	15
Aktiivihoitopotilaiden eloonjäämisen monimuuttujamalli 1998–2002	16
Peritoneaaldialyysi- ja hemodialyysipotilaiden Kt/V 1999–2002.....	17
Seerumin kreatiniini hoitomuodon mukaan 1997–2002	17
Seerumin albumiini dialyysimuodon mukaan 1997–2002	18
Plasman ionisoitunut kalsium dialyysimuodon mukaan 1997–2002	18
Seerumin fosfaatti dialyysimuodon mukaan 1997–2002.....	18
Verenpaine hoitomuodon mukaan 1997–2002.....	19
Pulssipaine hoitomuodon mukaan 1997–2002.....	19
Seerumin kolesteroli hoitomuodon mukaan 1999–2002.....	20
Seerumin LDL-kolesteroli hoitomuodon mukaan 1999–2002	20
Seerumin triglyseridit hoitomuodon mukaan 1999–2002	21
Seerumin HDL-kolesteroli hoitomuodon mukaan 1999–2002	21
Seerumin CRP hoitomuodon mukaan 2002	22
Hakemisto, joka kattaa vuosiraportit vuosilta 1998–2002.....	24

Suomen munuaistautirekisteri 2002

Suomen munuaistautirekisterin vuoden 2002 raportti esittää demografiset tiedot kroonisen uremian aktiivihoidosta Suomessa 31.12.2002 asti. Aikaisempi suuntaus jatkuu ja aktiivihoidon esiintyvyys suurenee koko maassa; toisin sanoen dialyysi- ja munuaisensiirtopotilaiden määrä kasvaa väestömäärään verrattuna. Aktiivihoidon ilmaantuvuus ei ole kasvanut viiteen vuoteen, ja kansainvälisessä vertailussa Suomessa oli toiseksi pienin aktiivihoidon ilmaantuvuus vuonna 2001 (ks. sivu 5). Myös esiintyvyys on pieni kansainvälisen mittapuun mukaan (ks. sivu 10). Peritoneaalidialyysin osuus on selvästi vähentynyt: vuonna 1992 kaikista potilaista 15 prosenttia oli peritoneaalidialyysissä, vuonna 2002 osuus oli vain 8 prosenttia. Samassa ajassa hemodialyysipotilaiden osuus on kasvanut 24 prosentista 33 prosenttiin ja munuaisensiirtopotilaiden osuus on ollut 60–62 prosenttia.

Aktiivihoitopotilaiden ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus on kymmenessä vuodessa vähentynyt 26 prosenttia, ja vuonna 2002 se oli 97 kuolemantapausta/1000 potilasvuotta (ks. sivu 12). Aktiivihoitopotilaiden ikäspesifinen eloonjääminen on myös selvästi parantunut. Vuosina 1965–1979 vain 49 prosenttia 20–44-vuotiaista potilaista eli viisi vuotta aktiivihoidon aloittamisen jälkeen. Vuosina 1980–1989 vastaava osuus oli 68 prosenttia ja vuosina 1990–2002 se oli 76 prosenttia (ks. kansikuva ja sivu 14). Tämänvuotisessa raportissa on analysoitu, mitkä tekijät ennustavat potilaan eloonjäämistä. Korkea ikä, pieni seerumin albumiinipitoisuus sekä suuret seerumin fosfaatti- ja kreatiniinipitoisuudet ovat yhteydessä huonoon ennusteeseen (ks. sivut 15 ja 16). Munuaistautidiagnoosi on myös tärkeä ennustetekijä.

Kaikkien aktiivihoitopotilaiden laboratorioarvot raportoidaan Suomen munuaistautirekisteriin kerran vuodessa. Sivuiilla 17–22 on esitetty laboratorioarvot hoitomuodoittain vuosina 2002 ja 1997 (tai vuonna 1999, jos kyseistä muuttujaa ei raportoitu vuonna 1997).

Suomen munuaistautirekisterin toiminta rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen avustuksella. Tietokantaohjelman uusimiseen rekisteri on lisäksi saanut tukea Stockmann-säätiöltä, MCP Medicarelta, Janssen-Cilagilta ja Baxterilta. Raportissa esitetyt tilastot on päivitetty valtakunnallisen, HYKS:n munuaisensiirtoyksikön munuaisensiirtopotilaiden seurantarekisterin tiedoilla. Suomen munuaistautirekisterin johtoryhmä kiittää kaikkia tukijoita ja raportoivien sairaaloiden henkilökuntaa hyvästä yhteistyöstä.

Helsingissä 16. lokakuuta 2003

Patrik Finne
Vastuullinen lääkäri

Carola Grönhagen-Riska
Johtoryhmän puheenjohtaja

Suomen munuaistautirekisterin johtoryhmä

Sirpa Aalto, THM, Munuais- ja Siirtopotilaiden Liiton toiminnanjohtaja

Ilpo Ala-Houhala, dosentti, apulaisylilääkäri TAYS

Patrik Finne, LT

Carola Grönhagen-Riska, professori, toimialajohtaja HUS, HYKS

Rauni Jukkara, TH, Suomen munuaistautirekisterin toimistos sihteeri

Erkki Lampainen, LKT, apulaisylilääkäri KYS

Marjatta Linnanvuo, nefrologian erikoislääkäri OYS

Kaj Metsärinne, dosentti, Suomen nefrologiyhdistyksen puheenjohtaja

Maija Piitulainen, Munuais- ja Siirtopotilaiden Liiton puheenjohtaja

Kai Rönholm, LKT, lastennefrologian erikoislääkäri HYKS, LNS

Kaija Salmela, dosentti, osastonylilääkäri HYKS

Risto Tertti, LKT, vs. osastonylilääkäri TYKS

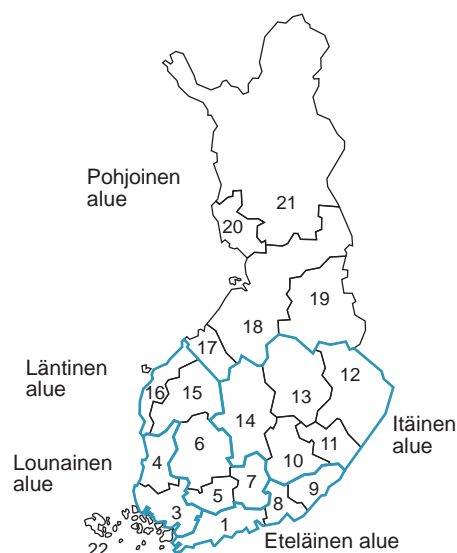
Taulukko 1. Väestö tuhansina henkilöinä sairaanhoitopiireittäin ja alueittain Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

Sairaanhoitopiiri		Vuosi							Muutos (%) 1992–2002
		1992	1995	1998	1999	2000	2001	2002	
1	Helsinki-Uusimaa	1257	1306	1358	1375	1389	1404	1415	12,61
3	Varsinais-Suomi	435	441	449	451	453	455	456	4,94
4	Satakunta	239	237	234	232	231	230	229	-4,24
5	Kanta-Häme	164	165	165	165	165	166	166	0,93
6	Pirkanmaa	429	435	443	446	448	452	455	6,23
7	Päijät-Häme	208	208	207	207	207	207	207	-0,27
8	Kymenlaakso	190	188	185	184	183	182	182	-4,23
9	Etelä-Karjala	132	131	130	130	130	130	129	-2,18
10	Etelä-Savo	111	110	108	107	107	106	105	-5,10
11	Itä-Savo	72	70	68	67	67	66	65	-8,91
12	Pohjois-Karjala	180	179	176	174	173	172	171	-4,73
13	Pohjois-Savo	259	258	255	254	252	251	250	-3,21
14	Keski-Suomi	259	261	263	263	264	265	265	2,32
15	Etelä-Pohjanmaa	202	201	198	197	196	195	195	-3,91
16	Vaasa	167	167	167	166	166	166	166	-0,51
17	Keski-Pohjanmaa	79	80	79	79	78	78	77	-2,33
18	Pohjois-Pohjanmaa	354	361	365	367	369	372	374	5,70
19	Kainuu	92	91	88	87	86	84	83	-9,27
20	Länsi-Pohja	72	72	70	69	69	68	67	-7,20
21	Lappi	130	130	127	125	123	121	121	-7,26
22	Ahvenanmaa	25	25	26	26	26	26	26	5,06
Alue									
	Eteläinen	1579	1625	1673	1689	1702	1715	1726	9,34
	Lounainen	699	704	708	709	709	710	711	1,81
	Läntinen	1170	1176	1180	1181	1183	1185	1189	1,62
	Itäinen	880	879	870	866	862	860	857	-2,60
	Pohjoinen	727	733	728	726	725	723	723	-0,67
Koko maa		5055	5117	5160	5171	5181	5195	5206	2,99

Vuoden 2002 lopussa Suomessa oli 5,206 miljoonaa asukasta (Taulukko 1). Kymmenen viime vuoden aikana väestömäärä on kasvanut voimakkaasti eteläisellä alueella. Itäisellä ja pohjoisella alueella väestömäärä on vähentynyt. Vuodesta 1992 väestömäärä on kasvanut 7 sairaanhoitopiirissä ja vähentynyt 14 sairaanhoitopiirissä.

Kuvion numerot viittaavat taulukossa 1 mainittuihin sairaanhoitopiireihin. Raportissa "alue" tarkoittaa yliopisto-sairaala-alueita.

Kuvio 1. Aluejako sairaanhoitopiireittäin Suomen munuaistautirekisteri 2002

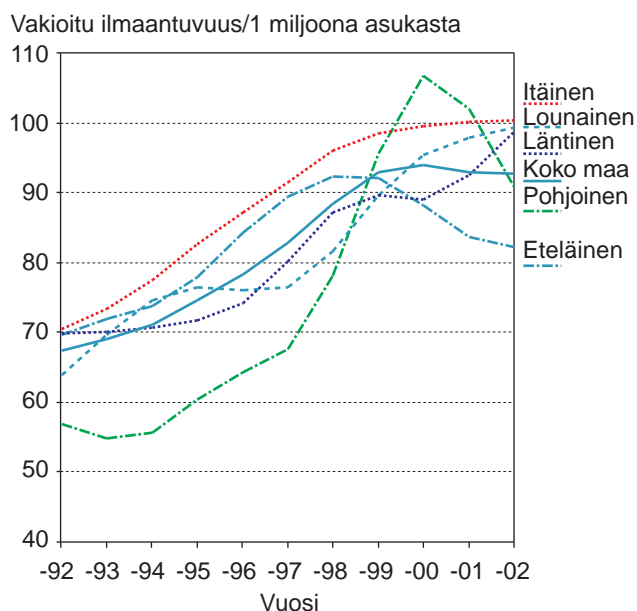
Taulukko 2. Väestö tuhansina henkilöinä alueittain, ikäryhmittäin ja sukupuolittain Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

Alue		Ikäryhmä, v					Koko väestö
		0–19 (%)	20–44 (%)	45–64 (%)	65–74 (%)	• 75 (%)	
Eteläinen	Miehet	208 (25)	313 (38)	227 (27)	55 (7)	30 (4)	833 (100)
	Naiset	200 (22)	312 (35)	243 (27)	70 (8)	68 (8)	893 (100)
	Yhteensä	408 (24)	625 (36)	470 (27)	125 (7)	98 (6)	1726 (100)
Lounainen	Miehet	83 (24)	115 (33)	100 (29)	29 (8)	18 (5)	346 (100)
	Naiset	79 (22)	113 (31)	100 (27)	36 (10)	38 (10)	366 (100)
	Yhteensä	163 (23)	228 (32)	200 (28)	65 (9)	56 (8)	711 (100)
Läntinen	Miehet	144 (25)	194 (33)	165 (28)	48 (8)	30 (5)	581 (100)
	Naiset	138 (23)	182 (30)	165 (27)	60 (10)	62 (10)	608 (100)
	Yhteensä	283 (24)	376 (32)	330 (28)	107 (9)	92 (8)	1189 (100)
Itäinen	Miehet	103 (24)	134 (32)	126 (30)	37 (9)	22 (5)	422 (100)
	Naiset	99 (23)	126 (29)	119 (27)	46 (10)	45 (10)	435 (100)
	Yhteensä	203 (24)	260 (30)	245 (29)	83 (10)	67 (8)	857 (100)
Pohjoinen	Miehet	99 (27)	120 (33)	99 (27)	28 (8)	16 (4)	362 (100)
	Naiset	95 (26)	109 (30)	94 (26)	33 (9)	29 (8)	360 (100)
	Yhteensä	194 (27)	229 (32)	194 (27)	61 (8)	45 (6)	723 (100)
Koko maa	Miehet	638 (25)	876 (34)	718 (28)	197 (8)	116 (5)	2545 (100)
	Naiset	612 (23)	842 (32)	721 (27)	244 (9)	242 (9)	2661 (100)
	Yhteensä	1250 (24)	1718 (33)	1439 (28)	441 (8)	358 (7)	5206 (100)

Taulukko 2 esittää väestön ikä- ja sukupuolijakauman alueittain. Eteläisellä alueella työikäisten (20–64 v) osuus on koko maan suurin (63 prosenttia) ja eläkeikäisten osuus on pienin (13 prosenttia). Muualla maassa vastaavat osuudet ovat 59 prosenttia ja 17 prosenttia.

Kuviossa 2 esitetään kroonisen uremian aktiivihoidon (dialyysi tai munuaisensiirto) ilmaantuvuus alueittain vuosina 1992–2002 tasoitettuna keskiarvoina. Ilmaantuvuusluvut on vakioitu iän ja sukupuolen suhteen käyttäen Suomen väestöä 31.12.2002 vakioväestönä. Väestön muutokset vuosina 1992–2002 on otettu huomioon. Vakiointi poistaa väestön ikä- ja sukupuolijakauman vaikutuksen alueellisten ilmaantuvuuslukujen eroihin. Koko maassa ilmaantuvuus ei ole oleellisesti muuttunut vuodesta 1998.

Kuvio 2. Aktiivihoidon vakioitu ilmaantuvuus alueittain Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

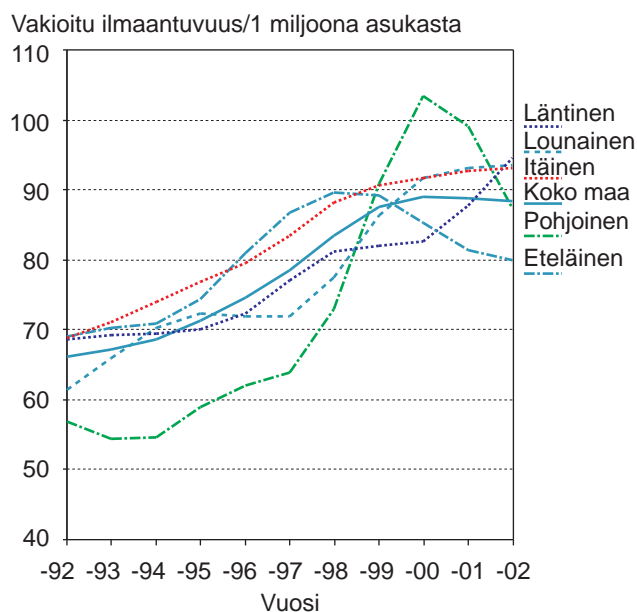
Taulukko 3. Uusien aktiivihoitopotilaiden määrä sairaanhoitopiireittäin ja alueittain Suomen munuaistautirekisteri 1998–2002

Sairaanhoitopiiri	Uusien potilaiden määrä						Uusia potilaita/1 miljoona asukasta						
	1998	1999	2000	2001	2002	1998–2002 keskimäärin	1998	1999	2000	2001	2002	1998–2002 keskimäärin	
1	Helsinki-Uusimaa	125	117	109	101	108	112	92	85	78	72	76	81
3	Varsinais-Suomi	42	44	44	44	39	43	94	98	97	97	85	94
4	Satakunta	20	18	26	24	33	24	86	77	113	105	144	105
5	Kanta-Häme	16	15	16	18	14	16	97	91	97	109	84	96
6	Pirkanmaa	49	50	52	45	43	48	111	112	116	100	94	107
7	Päijät-Häme	14	19	13	19	31	19	68	92	63	92	149	93
8	Kymenlaakso	12	16	16	14	19	15	65	87	87	77	105	84
9	Etelä-Karjala	11	13	20	9	7	12	84	100	154	69	54	92
10	Etelä-Savo	10	5	6	11	7	8	93	47	56	104	67	73
11	Itä-Savo	16	10	8	4	6	9	234	148	120	61	92	131
12	Pohjois-Karjala	14	15	16	16	25	17	80	86	92	93	146	99
13	Pohjois-Savo	34	27	36	38	29	33	133	106	143	151	116	130
14	Keski-Suomi	21	27	24	24	21	23	80	103	91	91	79	89
15	Etelä-Pohjanmaa	15	17	16	17	28	19	76	86	82	87	144	95
16	Vaasa	17	9	5	7	12	10	102	54	30	42	72	60
17	Keski-Pohjanmaa	7	8	7	6	3	6	89	102	90	77	39	79
18	Pohjois-Pohjanmaa	22	35	39	49	28	35	60	95	106	132	75	94
19	Kainuu	6	12	12	8	12	10	68	138	140	95	144	117
20	Länsi-Pohja	4	7	9	7	5	6	57	101	131	103	74	93
21	Lappi	8	7	16	7	6	9	63	56	130	58	50	71
22	Ahvenanmaa	1	1	4	2	1	2	39	39	155	77	38	70
Alue	Eteläinen	148	146	145	124	134	139	88	86	85	72	78	82
	Lounainen	63	63	74	70	73	69	89	89	104	99	103	97
	Läntinen	111	110	102	106	128	111	94	93	86	89	108	94
	Itäinen	95	84	90	93	88	90	109	97	104	108	103	104
	Pohjoinen	47	69	83	77	54	66	65	95	114	106	75	91
Koko maa		464	472	494	470	477	475	90	91	95	90	92	92
	Lapset < 15 v	9	17	8	11	8	11	9	18	9	12	9	11

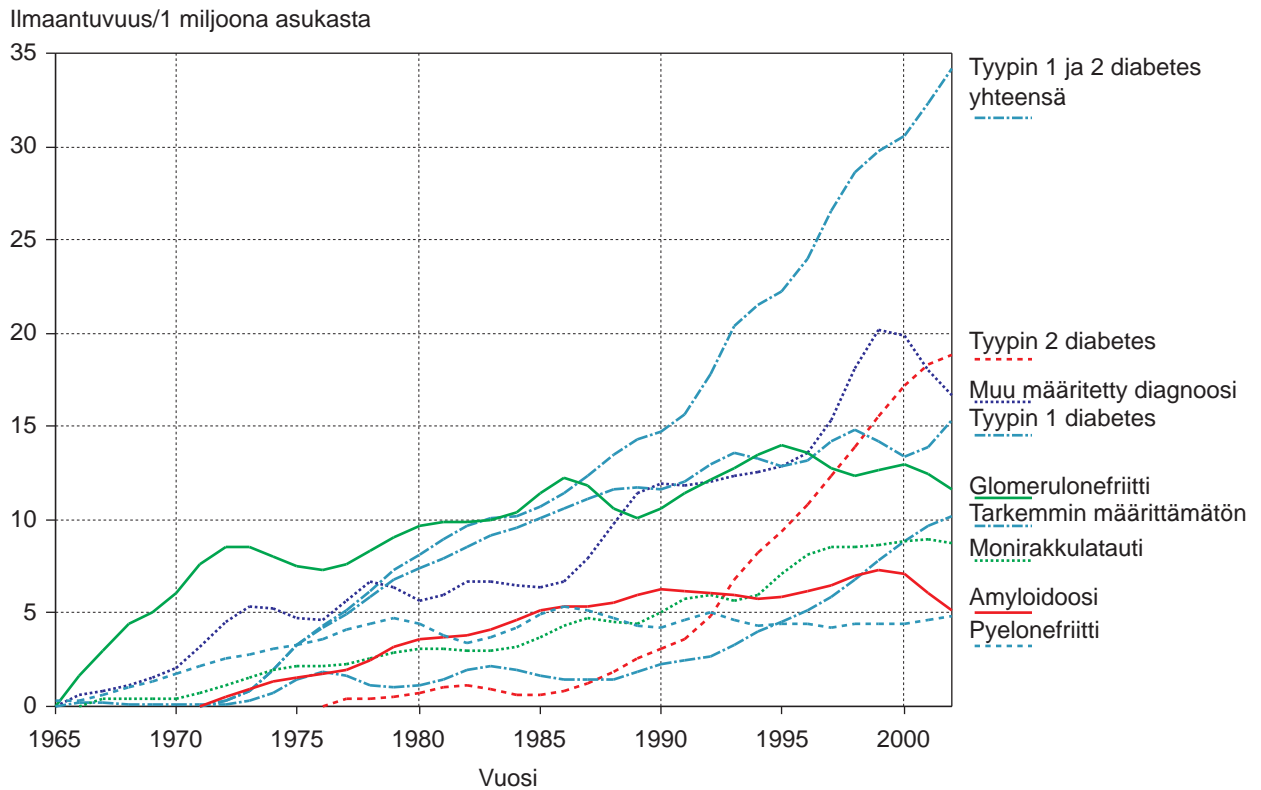
Taulukossa 3 esitetään sairaanhoitopiireittäin ja alueittain uusien aktiivihoitopotilaiden määrä ja aktiivihoidon ilmaantuvuus. Koko maassa ilmaantuvuus on viiden viime vuoden aikana kasvanut 2 prosenttia. Lounaisella, läntisellä ja pohjoisella alueella ilmaantuvuus oli 14–16 prosenttia suurempi vuonna 2002 kuin vuonna 1998. Eteläisellä alueella ilmaantuvuus oli vähentynyt 12 prosenttia ja itäisellä 6 prosenttia. Vuosina 1998–2002 keskimääräinen ilmaantuvuus oli suurin itäisellä alueella ja pienin eteläisellä alueella. Sairaanhoitopiireissä viiden vuoden keskimääräinen ilmaantuvuus oli 60–131 uutta aktiivihoitopotilasta vuodessa miljoonaa asukasta kohti.

Kuviossa 3 on esitetty tasoitettuina keskiarvoina aktiivihoidon vakioitu ilmaantuvuus 90 päivän kuluttua hoidon aloittamisesta alueittain. Suomen munuaistautirekisteri ei tallenna tietoja potilaista, joiden munuaistoiminta on palautunut 90 päivän kuluessa aktiivihoidon alusta. Kuviossa 3 on lisäksi poistettu ne potilaat, jotka ovat kuolleet tai muuttaneet ulkomaille 90 päivän kuluessa hoidon aloittamisesta.

Kuvio 3. Aktiivihoidon vakioitu ilmaantuvuus alueittain 90 päivän kuluttua hoidon aloituksesta Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

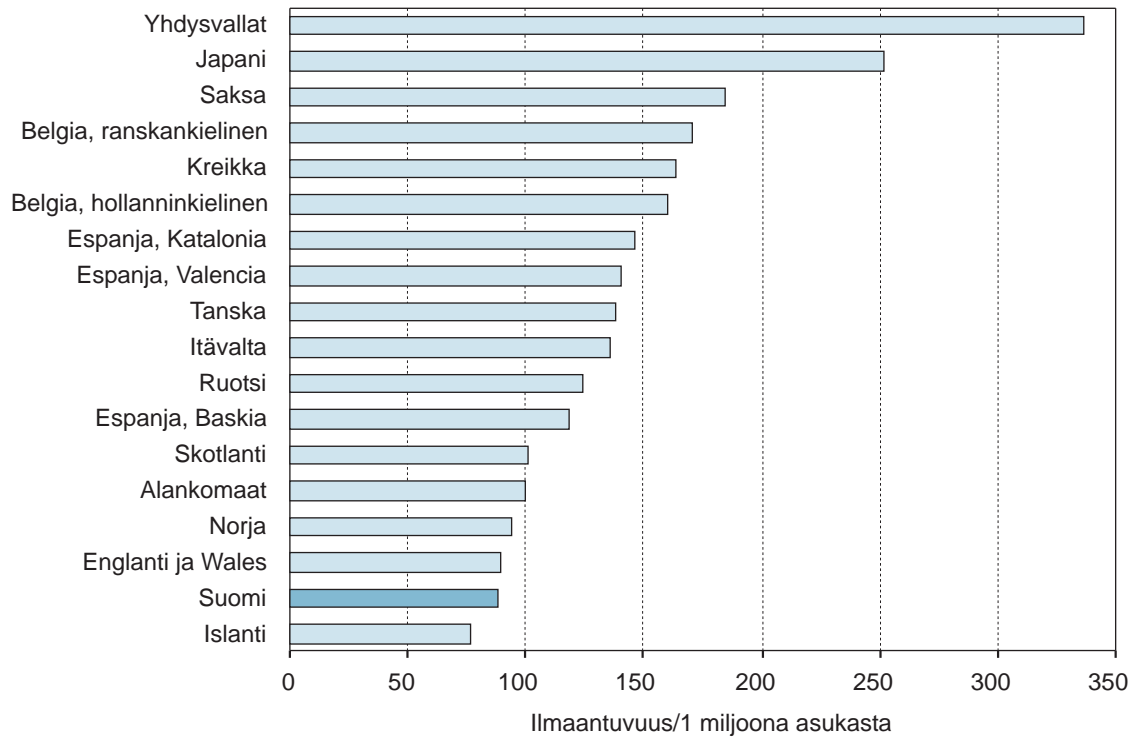

Kuvio 4. Aktiivihoidon ilmaantuvuus diagnosoiryhmittäin Suomen munuaistautirekisteri 1965–2002

Kuvio 4 esittää aktiivihoidon ilmaantuvuuden tasoitettuina keskiarvoina diagnosoittain. Tyypin 1 ja 2 diabetes ovat yleisimmät krooniseen uremiaan johtavat sairaudet. Vuonna 2002 kaikista uusista aktiivihoitopotilaista 40 prosenttia oli diabeetikoita; vuonna 1992 osuus oli 25 prosenttia. Glomerulonefriitin aiheuttama ilmaantuvuus ei ole muuttunut oleellisesti kymmenessä vuodessa. Ryhmään "muu määritetty diagnoosi" kuuluvat mm. nefroskleroosi, muut systeemisairaudet, virtsateiden obstruktiot, synnynnäiset sairaudet ja tubulointerstiaalinen nefriitti.

Kuvio 5. Aktiivihoidon ilmaantuvuus 2001. Kansainvälinen vertailu Suomen munuaistautirekisteri 2001

Kuviossa 5 on esitetty aktiivihoidon ilmaantuvuus vuonna 2001 ERA-EDTA-rekisteriin (<http://www.era-edta-reg.org>) raportoineissa maissa sekä Saksassa, Japanissa ja Yhdysvalloissa (USRDS, Report 2003). Suomessa ilmaantuvuus oli vertailussa toiseksi pienin. Tanskassa ja Ruotsissa

ilmaantuvuus on kasvanut enemmän kuin Suomessa. Vuonna 2001 Tanskan ja Ruotsin ilmaantuvuusluvut olivat 57 ja 41 prosenttia suurempia kuin Suomessa, kun vuotta aikaisemmin ero molempien maiden lukuihin oli 36 prosenttia.

Taulukko 4. Aktiivihoidossa olevat potilaat sairaanhoitopiireittäin ja alueittain Suomen munuaistautirekisteri 1998–2002

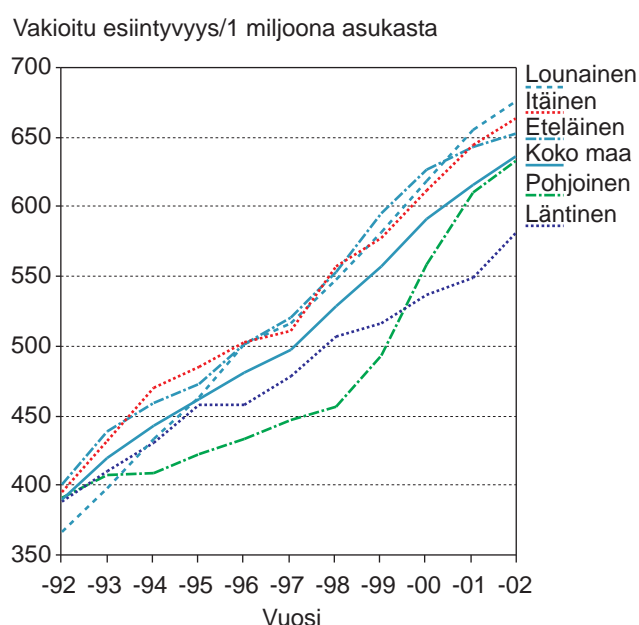
Sairaanhoitopiiri	Potilaiden määrä					Potilaita/1 miljoona asukasta					
	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002	
1	Helsinki-Uusimaa	728	793	835	862	888	536	577	601	614	628
3	Varsinais-Suomi	240	265	282	294	294	535	587	623	647	644
4	Satakunta	130	134	147	163	181	556	576	637	710	791
5	Kanta-Häme	64	65	73	83	87	388	393	442	501	524
6	Pirkanmaa	261	278	295	308	311	589	624	658	681	683
7	Päijät-Häme	102	103	104	102	120	493	498	503	493	579
8	Kymenlaakso	92	95	96	102	106	497	516	525	560	583
9	Etelä-Karjala	60	68	83	87	87	460	524	640	671	672
10	Etelä-Savo	47	47	52	60	62	435	438	488	566	590
11	Itä-Savo	41	43	46	45	45	600	637	691	683	689
12	Pohjois-Karjala	92	92	101	109	119	524	528	583	632	694
13	Pohjois-Savo	186	199	210	223	230	729	784	833	888	919
14	Keski-Suomi	119	124	128	132	132	452	471	485	499	498
15	Etelä-Pohjanmaa	82	88	91	91	103	414	446	464	467	529
16	Vaasa	85	74	74	72	81	509	445	446	434	489
17	Keski-Pohjanmaa	28	32	35	36	32	355	408	448	464	413
18	Pohjois-Pohjanmaa	154	169	198	227	240	422	461	536	610	642
19	Kainuu	41	49	53	54	60	467	564	618	639	719
20	Länsi-Pohja	30	31	38	43	47	429	448	554	634	700
21	Lappi	62	61	65	67	68	489	488	528	551	564
22	Ahvenanmaa	17	16	17	19	18	663	622	660	731	686
Alue	Eteläinen	880	956	1014	1051	1081	526	566	596	613	626
	Lounainen	387	415	446	476	493	546	585	629	670	693
	Läntinen	594	608	637	656	702	503	515	539	553	590
	Itäinen	485	505	537	569	588	557	583	623	661	686
	Pohjoinen	315	342	389	427	447	432	471	537	590	619
Koko maa		2661	2826	3023	3179	3311	516	546	583	612	636

Taulukossa 4 on esitetty vuoden lopussa aktiivihoidossa olleiden potilaiden määrä ja aktiivihoidon esiintyvyys 1998–2002. Vuonna 2002 esiintyvyys oli suurempi kuin vuonna 1998 kaikissa sairaanhoitopiireissä paitsi yhdessä. Koko maassa esiintyvyys kasvoi 23 prosenttia vuodesta 1998. Vuoden 2002 lopussa esiintyvyys oli suurin lounaisella alueella ja pienin läntisellä alueella. Vuodesta 1998 esiintyvyys oli kasvanut nopeimmin pohjoisella alueella (43 prosenttia) ja hitaimmin läntisellä alueella (17 prosenttia).

Taulukko 5. Aktiivihoidossa olevat potilaat ikäryhmittäin ja alueittain
Suomen munuaistautirekisteri 2002

Alue		Potilaiden määrä						Esiintyvyys/1 miljoona asukasta					
		0– 19 v	20– 44 v	45– 64 v	65– 74 v	> 75 v	Kaikki	0– 19 v	20– 44 v	45– 64 v	65– 74 v	> 75 v	Kaikki
Eteläinen	Miehet	25	124	318	106	38	611	120	396	1399	1943	1260	733
	Naiset	15	112	208	93	42	470	75	359	857	1326	619	526
	Yhteensä	40	236	526	199	80	1081	98	378	1119	1596	816	626
Lounainen	Miehet	9	59	129	64	16	277	108	512	1293	2203	887	801
	Naiset	7	43	89	57	20	216	88	382	889	1588	529	591
	Yhteensä	16	102	218	121	36	493	98	448	1091	1863	644	693
Läntinen	Miehet	18	94	214	80	29	435	125	485	1294	1676	967	748
	Naiset	10	70	115	41	31	267	72	384	697	688	497	440
	Yhteensä	28	164	329	121	60	702	99	436	996	1127	649	590
Itäinen	Miehet	19	90	177	67	27	380	184	672	1407	1798	1237	900
	Naiset	7	44	91	52	14	208	71	348	762	1141	313	478
	Yhteensä	26	134	268	119	41	588	128	515	1093	1437	615	686
Pohjoinen	Miehet	8	58	133	41	18	258	81	484	1337	1456	1156	712
	Naiset	4	50	78	41	16	189	42	458	829	1256	544	525
	Yhteensä	12	108	211	82	34	447	62	471	1090	1349	756	619
Koko maa	Miehet	79	425	971	358	128	1961	124	485	1353	1819	1107	771
	Naiset	43	319	581	284	123	1350	70	379	805	1164	508	507
	Yhteensä	122	744	1552	642	251	3311	98	433	1078	1457	701	636

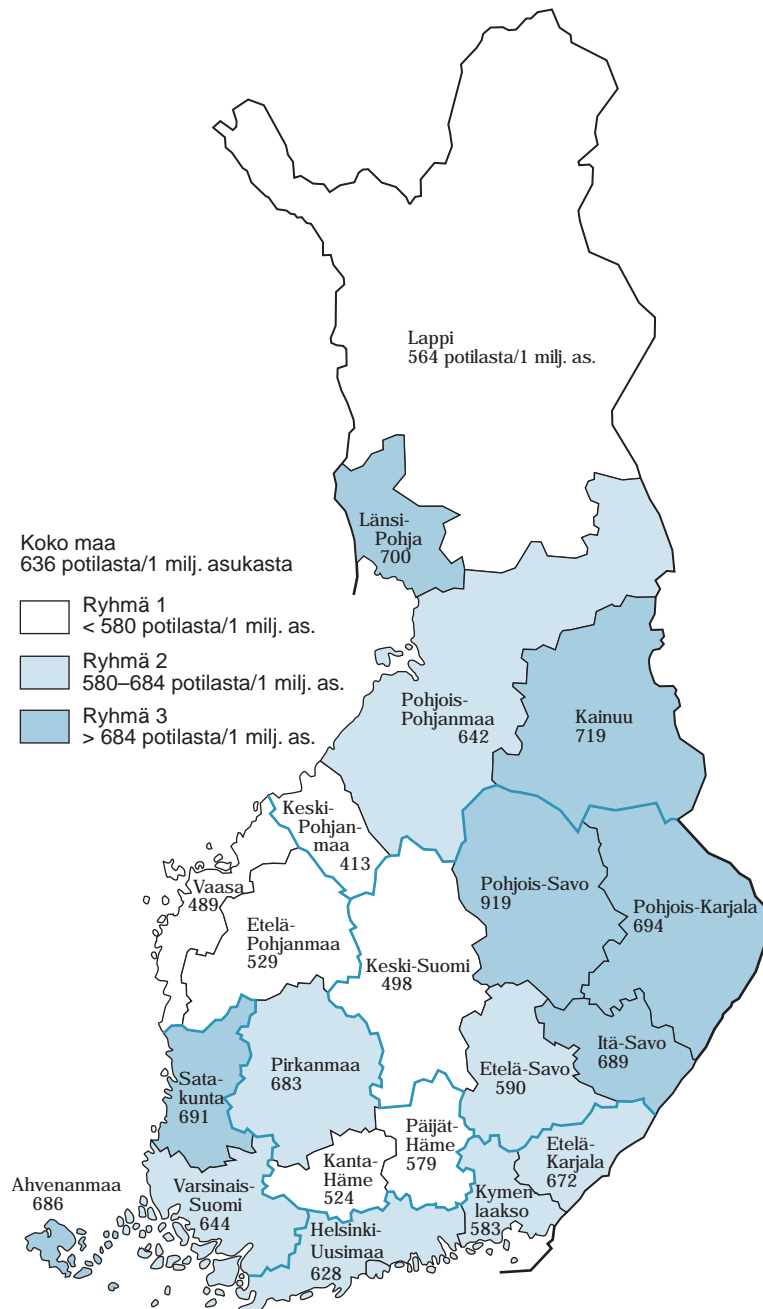
Kuvio 6. Aktiivihoidon vakioitu esiintyvyys alueittain
Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

Taulukossa 5 esitetään aktiivihoidopotilaiden määrä ja aktiivihoidon esiintyvyys 31.12.2002 ikäryhmittäin ja sukupuolittain eri alueilla. Koko maassa aktiivihoidon esiintyvyys oli miehillä 52 prosenttia suurempi kuin naisilla. Esiintyvyys oli suurin 65–74-vuotiaiden ikäryhmässä (1 457 potilasta/1 miljoona ikäryhmän asukasta) ja pienin alle 20-vuotiailla (98 potilasta/1 miljoona ikäryhmän asukasta).

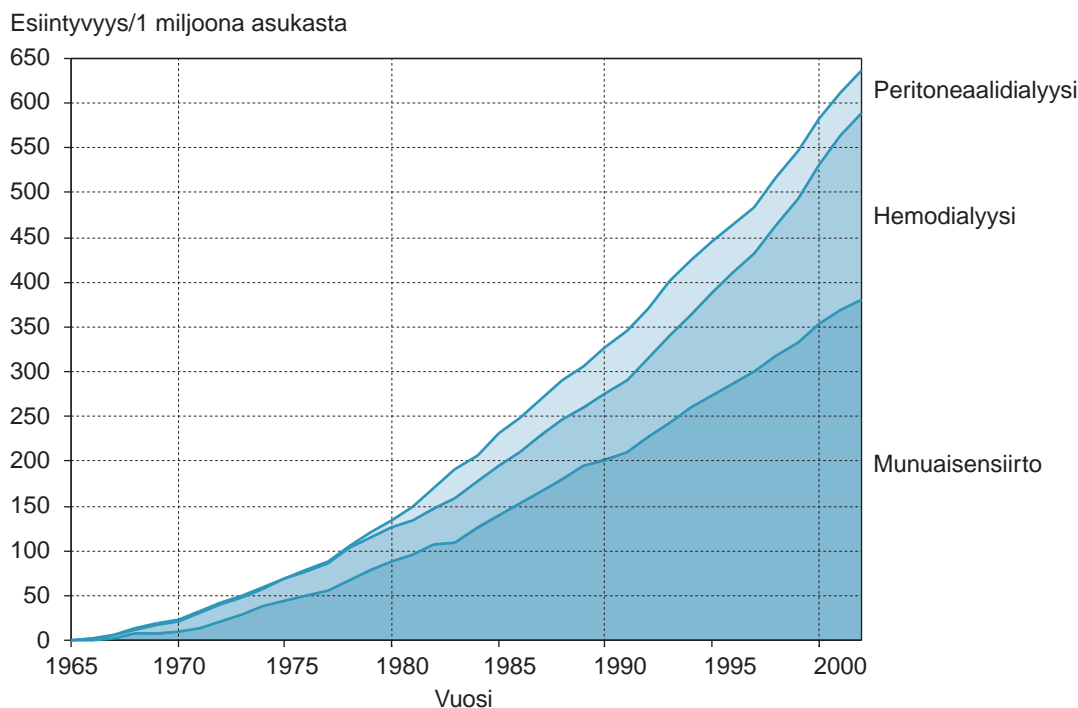
Kuviossa 6 alueiden esiintyvyysluvut on vakioitu iän ja sukupuolen suhteen käyttäen Suomen väestöä 31.12.2002 vakioväestönä. Väestön muutokset vuosina 1992–2002 on otettu huomioon. Vakiointi poistaa väestön ikä- ja sukupuolijakauman vaikutuksen alueellisten esiintyvyyksien eroihin.

Kuvio 7. Aktiivihoidon esiintyvyys sairaanhoitopiireittäin 31.12.2002
Suomen munuaistautirekisteri 2002

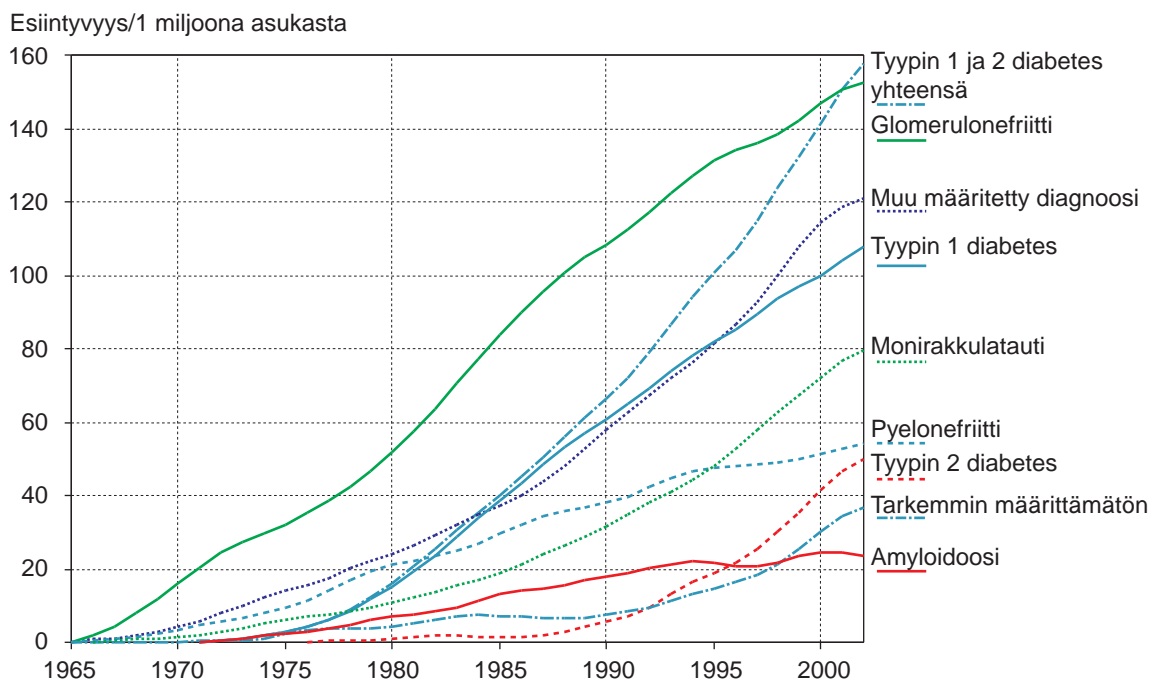

Kuviossa 9 sairaanhoitopiirit on jaettu kolmeen ryhmään. Aktiivihoidon esiintyvyys oli 31.12.2002 seitsemässä sairaanhoitopiirissä alle 580, seitsemässä 580–684 ja seitsemässä yli 684 potilasta/1 milj. asukasta. Alueet vastaavat yliopisto-sairaala-alueita (alueiden rajat on piirretty paksulla viivalla).

Kuvio 8. Aktiivihoidon esiintyvyys vuoden lopussa hoitumuodoittain Suomen munuaistautirekisteri 1965–2002

Kuvio 9. Aktiivihoidon esiintyvyys vuoden lopussa diagnosoiryhmittäin Suomen munuaistautirekisteri 1965–2002

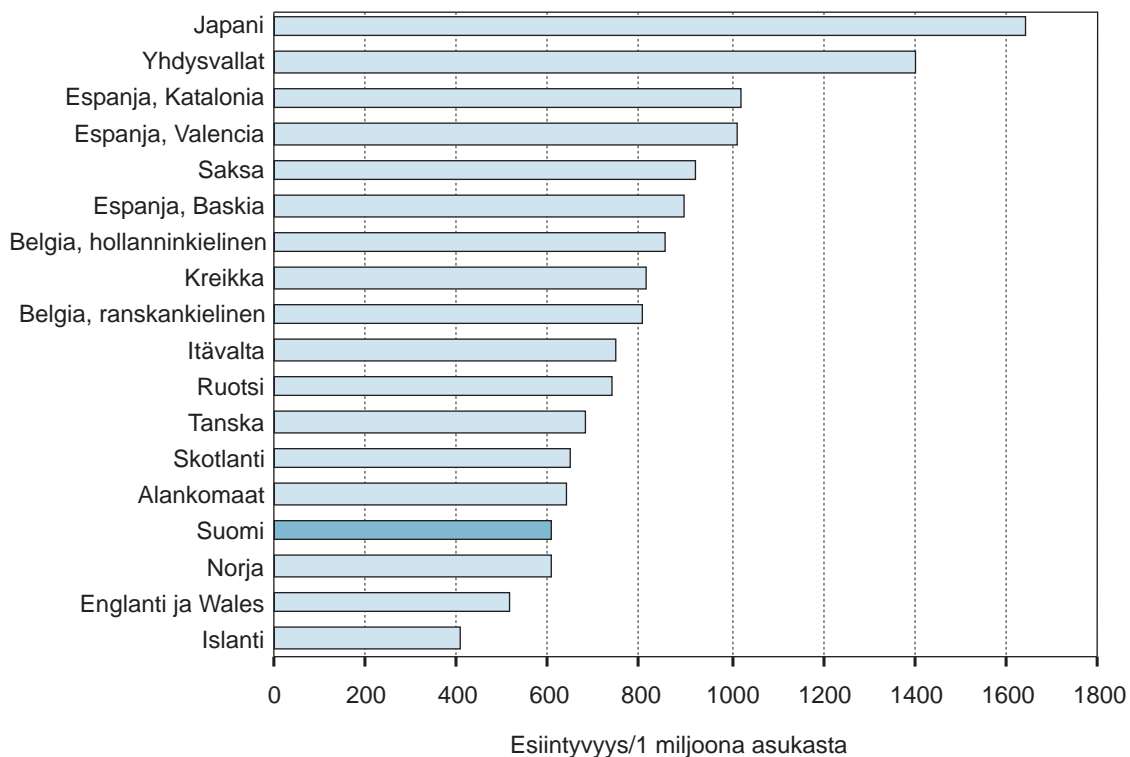

Kuviossa 8 on esitetty aktiivihoidon esiintyvyys hoitumuodon mukaan. Munuaisensiirron saaneiden ja hemodialyysipotilaiden määrä on kasvanut jatkuvasti vuodesta 1965. Kymmenen viime vuoden aikana peritoneaaldialyysipotilaiden määrä on pysynyt lähes muuttumattomana.

Aktiivihoidon esiintyvyys diagnosoiryhmittäin on esitetty tasoitettuina keskiarvoina kuviossa 9. Vuoteen 2001 glomerulonefriitti oli kroonisen uremian tavallisin syy. Vuoden

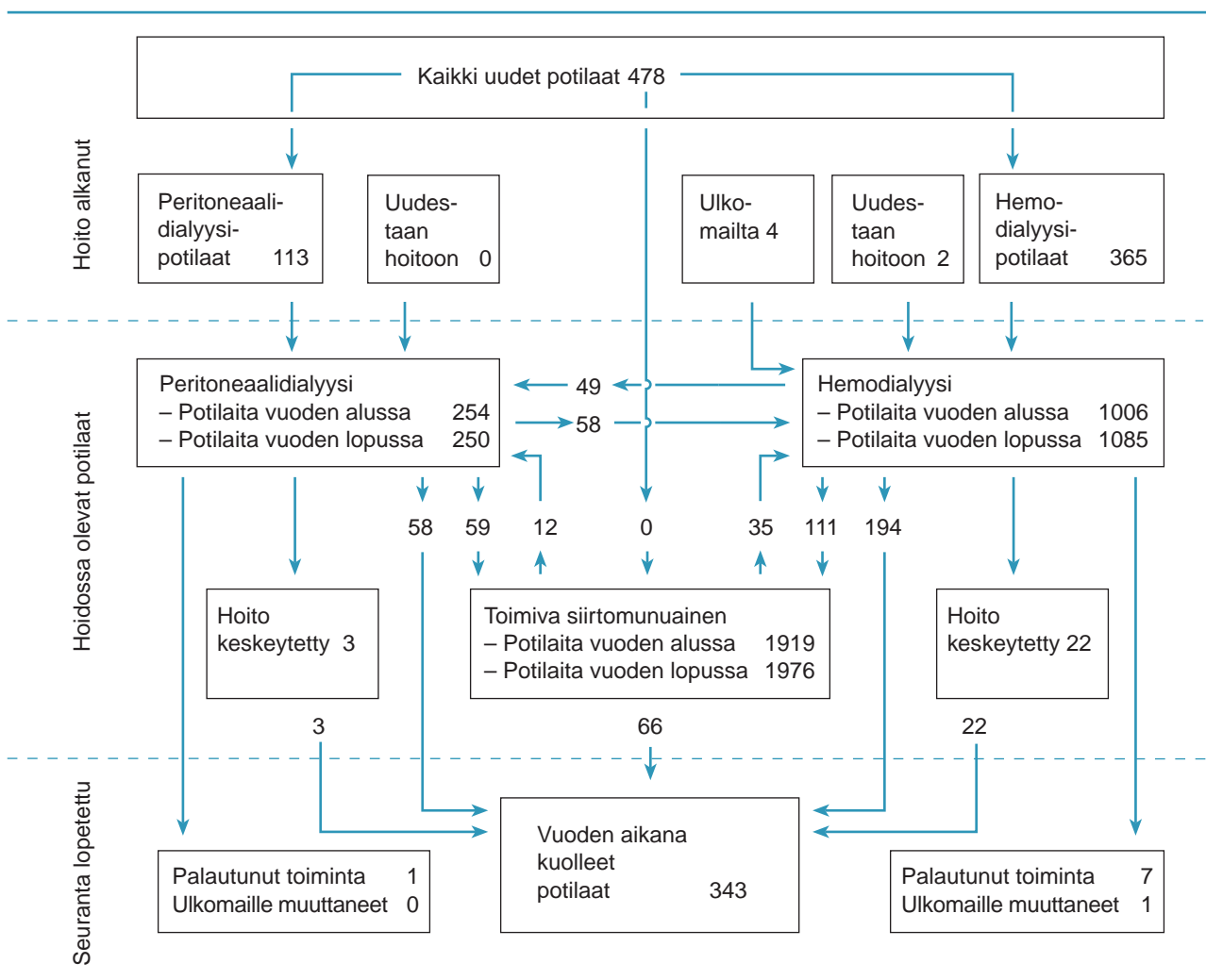
2002 lopussa diabetes oli aktiivihoidopotilaiden tavallisin munuaistautidiagnoosi (esiintyvyytluku 163/1 miljoona asukasta). Vuoden 2002 lopussa 26 prosentilla kaikista aktiivihoidopotilaista oli diabetes; 10 vuotta aiemmin osuus oli 21 prosenttia. Ryhmään "muu määritetty diagnoosi" kuuluvat mm. nefroskleroosi, muut systeemisaurodet, virtsateiden obstruktiot, synnynnäiset sairaudet ja tubulointerstitiaalinen nefriitti.

Kuvio 10. Aktiivihoidon esiintyvyys 31.12.2001. Kansainvälinen vertailu.
Suomen munuaistautirekisteri 2001

Kuviossa 10 on esitetty aktiivihoidon esiintyvyys 31.12.2001 ERA-EDTA-rekisteriin (<http://www.era-edta-reg.org>) raportoineissa maissa sekä Saksassa, Japanissa ja Yhdysvalloissa (USRDS, Report 2003). Suomen esiintyvyys oli vertailussa neljänneksi pienin. Norjassa esiintyvyys oli miltei yhtä suuri, Tanskassa ja Ruotsissa 11 ja 21 prosenttia suurempi kuin Suomessa. Kansainväliset ilmaantuvuusluvut on esitetty kuviossa 5.

Kuvio 11. Hoitomuodon muutokset vuoden 2002 aikana
Suomen munuaistautirekisteri 2002

Vuoden 2002 aikana aktiivihoidoon tuli 478 uutta potilasta (Kuvio 11). Kaksi potilasta tuli uudestaan hoitoon ja neljä potilasta tuli ulkomailta. Vuoden alussa aktiivihoidossa oli 3 179 potilasta. Vuoden aikana kuoli 343 potilasta ja 8 potilaan hoito lopetettiin, koska oma munuaistoiminta palautui. Vuoden aikana kuolleista 66:lla oli toimiva siirto-

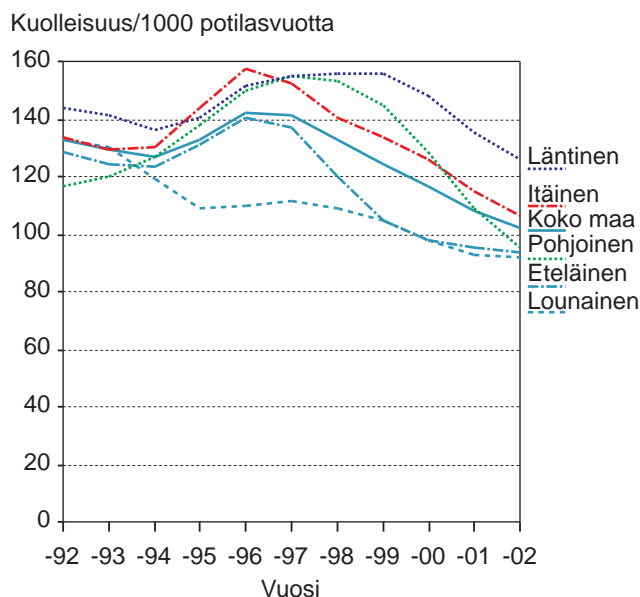
munuainen, 58 oli ollut peritoneaalidialyysissä ja 194 hemodialyysissä. Kahdenkymmenenviiden potilaan hoito keskeytettiin ja he kaikki kuolivat vuoden aikana. Kaksi potilasta, joiden hoito keskeytettiin vuonna 2001, kuoli vuonna 2002 (ei kuviossa mukana). Uuden siirtomunuaisen sai 170 potilasta.

Taulukko 6. Aktiivihoitopotilaiden kuolleisuus alueittain
Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

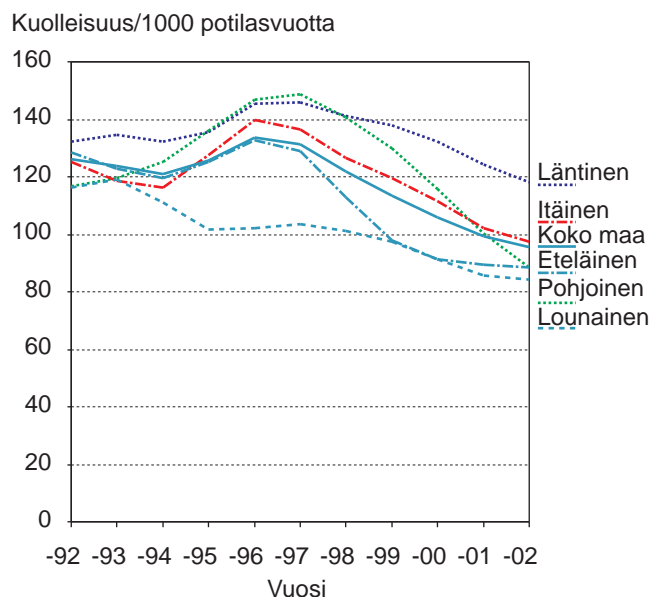
Alue	Kuolemantapauksia/1000 potilasvuotta							Kuolemantapauksia/1000 potilasvuotta ¹⁾						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997–2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997–2002
Eteläinen	118	97	77	87	81	90	91	109	94	71	80	75	86	86
Lounainen	83	101	94	96	78	97	91	75	93	89	91	67	90	84
Läntinen	122	132	154	107	125	114	126	115	122	133	97	117	107	115
Itäinen	123	119	115	111	101	103	112	112	106	105	101	83	99	101
Pohjoinen	105	126	123	88	93	85	103	102	120	102	85	81	81	95
Koko maa	113	113	109	97	95	97	104	105	105	97	90	85	93	96

¹⁾Potilaat, jotka ovat kuolleet 90 päivän kuluessa aktiivihoidon aloittamisesta, on poistettu analyysistä.

Kuvio 12. Aktiivihoitopotilaiden vakioitu kuolleisuus alueittain
Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

Kuvio 13. Aktiivihoitopotilaiden vakioitu kuolleisuus alueittain (90 päivän kuluessa aktiivihoidon alusta kuolleet on poistettu analyysistä)
Suomen munuaistautirekisteri 1992–2002

Taulukossa 6 on esitetty aktiivihoitopotilaiden kuolleisuus alueittain. Alueittaisten kuolleisuuserojen on epäilty johtuvan osittain siitä, että potilaista, jotka kuolevat lyhyen dialyysijakson jälkeen, raportoidaan Suomen munuaistautirekisteriin vaihtelevasti. Taulukossa on esitetty erikseen niiden potilaiden kuolleisuus, jotka ovat olleet vähintään 90 päivää aktiivihoidossa. Vuosina 1997–2002 kuolleisuus oli esitystavasta riippumatta keskimäärin suurin läntisellä alueella ja pienin lounaisella alueella.

Kuvioissa 12 ja 13 kuolleisuus on esitetty alueittain tasoitettuina keskiarvoina. Alueittaiset kuolleisuusluvut on

vakioitu iän ja sukupuolen suhteen käyttäen vakioväestönä kaikkien aktiivihoitopotilaiden vuonna 2002 tuottamia potilasvuosia. Potilasvuosien ikä- ja sukupuolijakauman muutokset vuosina 1992–2002 on otettu huomioon. Potilaat, jotka ovat kuolleet 90 päivän kuluessa aktiivihoidon aloittamisesta, eivät ole mukana kuviossa 13. Koko maassa vakioitu kuolleisuus oli 26 prosenttia pienempi vuonna 2002 kuin vuonna 1992. Kun alle 90 päivää aktiivihoidossa olleet potilaat poistettiin analyysistä, vakioitu kuolleisuus oli 25 prosenttia pienempi kuin vuonna 1992.

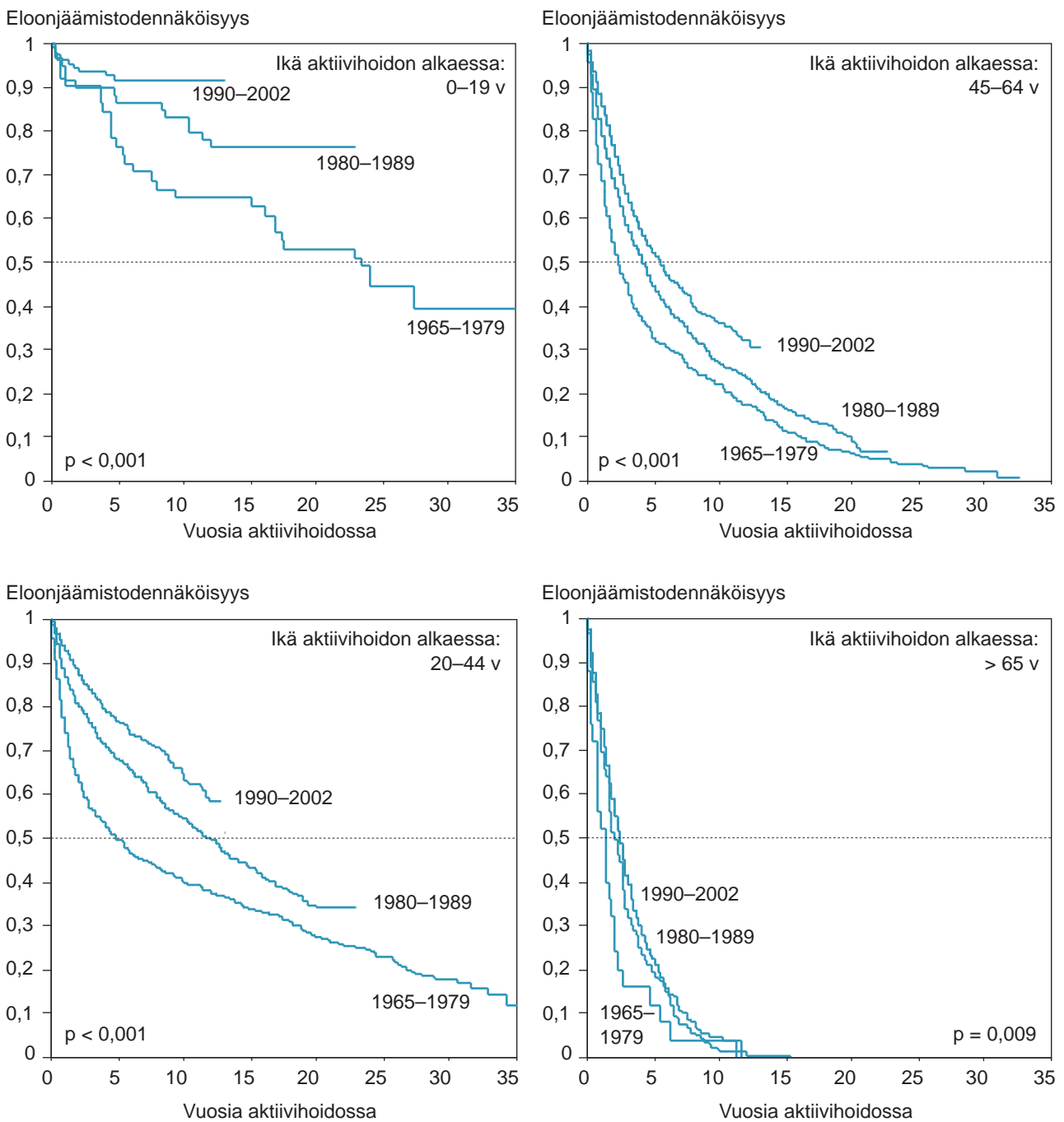
Taulukko 7. Potilasvuosien määrä diagnoosin mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

Diagnoosiryhmä	Potilasvuosia (%)				Muutos (%) 1997–2002
	1997		2002		
Glomerulonefriitti	695	(28,5)	800	(24,5)	15
Tyypin 1 diabetes	448	(18,4)	561	(17,2)	25
Monirakkulatauti	281	(11,5)	416	(12,7)	48
Pyelonefriitti	247	(10,1)	284	(8,7)	15
Tyypin 2 diabetes	116	(4,8)	258	(7,9)	123
Tarkemmin määrittämätön	84	(3,4)	191	(5,8)	127
Verenpaine, nefroskleroosi	96	(3,9)	127	(3,9)	33
Amyloidoosi	105	(4,3)	125	(3,8)	19
Virtsateiden obstruktiot	84	(3,4)	111	(3,4)	32
Synnyynnäiset sairaudet	78	(3,2)	102	(3,1)	30
Muut systeemisairaudet	77	(3,1)	100	(3,1)	30
Synnyynnäinen nefroosi	44	(1,8)	55	(1,7)	25
Muut munuaissairaudet	14	(0,6)	54	(1,7)	290
Tubulointerstitiaalinen nefriitti	51	(2,1)	48	(1,5)	-6
Tuumorisairaudet	12	(0,5)	18	(0,6)	51
Metaboliset sairaudet	8	(0,3)	13	(0,4)	55
Kaikki	2441	(100)	3262	(100)	34

Taulukko 7 esittää potilasvuosien määrän munuaistautidiagnoosin mukaan vuosina 1997 ja 2002. Potilasvuosien määrä lasketaan sen ajan perusteella, jonka potilas on ollut aktiivihoidossa vuoden aikana. Glomerulonefriitti on tavallisin yksittäinen diagnoosi, jos tyypin 1 ja 2 diabetes katsotaan erillisiksi diagnooseiksi. Glomerulonefriittiä sairastaville kertynyt osuus potilasvuosista on pienentynyt jatkuvasti

vuodesta 1997. Tyypin 1 diabetes on toiseksi tavallisin diagnoosi. Tyypin 2 diabetesta sairastavien osuus potilasvuosista on kasvanut huomattavasti, ja se on viidenneksi tavallisin diagnoosi. Monirakkulatautipotilaiden osuus potilasvuosista on kasvanut ja pyelonefriittipotilaiden osuus on vähentynyt. Kaikkiaan potilasvuosien määrä on kasvanut 34 prosenttia vuodesta 1997.

Kuvio 14. Aktiivihoitopotilaiden eloonjäämistodennäköisyys hoidon aloituskauden mukaan ikäryhmittäin Suomen munuaistautirekisteri 1965–2002

Kuviossa 14 on esitetty aktiivihoitopotilaiden eloonjääminen hoidon aloituskauden mukaan ikäryhmittäin. Ikäryhmityksellä on pyritty poistamaan iän vaikutus eloonjäämisluvuihin. Iän keskiarvo on kuitenkin muuttunut myös ikäryhmien sisällä: alle 20-vuotiaiden ryhmässä keskimääräinen aloitusikä on laskenut ja muissa ikäryhmissä keskimääräinen aloitusikä on noussut ($p < 0,001$). Iän vaikutuksesta huolimatta eloonjäämisluvut ovat vuodesta 1965 parantuneet kaikissa ikäryhmissä.

Taulukko 8. Eri muuttujien vaikutus aktiivihoitopotilaiden eloonjäämiseen Suomen munuaistautirekisteri 1998–2002

Muuttuja (ennen ensimmäistä hoitoa)	Muutos (lisäys)	p-arvo	Suhteellinen riski	95 %:n luottamusväli	N
Ikä	1 v	< 0,001	1,05	(1,04–1,06)	2240
Seerumin albumiini	1 g/l	< 0,001	0,94	(0,93–0,95)	2143
Diagnoosi		< 0,001			2240
	<i>Glomerulonefriitti</i>		1 (viiteryhmä)	–	323
	<i>Monirakkulatauti</i>	0,075	0,66	(0,41–1,04)	228
	<i>IDDM</i>	< 0,001	2,51	(1,75–3,60)	361
	<i>NIDDM</i>	< 0,001	2,20	(1,60–3,00)	394
	<i>Pyelonefriitti</i>	0,121	0,63	(0,36–1,13)	114
	<i>Amyloidoosi</i>	< 0,001	2,75	(1,93–3,92)	147
	<i>Muu määritetty</i>	0,001	1,72	(1,25–2,36)	452
	<i>Määrittämätön</i>	0,026	1,51	(1,05–2,17)	221
Seerumin kreatiniini	100 µmol/l	< 0,001	0,90	(0,87–0,94)	2196
Seerumin fosfaatti	1 mmol/l	< 0,001	1,26	(1,12–1,42)	2172
Seerumin triglyseridit	1 mmol/l	0,001	1,12	(1,04–1,19)	923
Diastolinen verenpaine	10 mmHg	0,005	0,91	(0,85–0,97)	2148
Paino	10 kg	0,007	0,93	(0,88–0,98)	2173
Veren hematokriitti	1 %	0,007	0,98	(0,96–0,99)	2132
Pituus	10 cm	0,008	0,90	(0,84–0,97)	2113
Painoindeksi	1 kg/m ²	0,080	0,98	(0,97–1,00)	2082
Seerumin CRP	10 mg/l	0,093	1,03	(1,00–1,06)	849
Veren hemoglobiini	10 g/l	0,132	0,93	(0,85–1,02)	1167
Systolinen verenpaine	10 mmHg	0,253	0,98	(0,95–1,01)	2148
Ensimmäinen hoito (HD vs PD)		0,262	1,12	(0,92–1,37)	2230
Seerumin HDL-kolesteroli	1 mmol/l	0,455	0,87	(0,61–1,25)	912
Seerumin kolesteroli	1 mmol/l	0,544	0,98	(0,92–1,04)	1653
Seerumin urea	10 mmol/l	0,616	0,98	(0,91–1,06)	2189
Glykoitunut hemoglobiini-A _{1c}	1 %	0,706	1,01	(0,97–1,04)	896
Plasman ionisoitunut kalsium	0,1 mmol/l	0,731	0,91	(0,54–1,54)	2067
Pulssipaine	10 mmHg	0,755	1,01	(0,97–1,05)	2148
Seerumin LDL-kolesteroli	1 mmol/l	0,799	0,99	(0,90–1,09)	849
Sukupuoli (nainen vs mies)		0,993	1,00	(0,85–1,17)	2240

Taulukossa 8 on laskettu Cox-regressiomenetelmällä eri muuttujien vaikutus aktiivihoitopotilaan eloonjäämiseen. Muuttujiin liittyvä suhteellinen riski on ikävakioitu. Muuttujat on lajiteltu tärkeysjärjestyksessä niin, että merkitsevimmät tulevat ensin (ks. p-arvo). Diagnoosi on ryhmämuuttuja, jossa glomerulonefriittiä on käytetty referenssinä (suhteellinen riski = 1), johon muita diagnooseja verrataan.

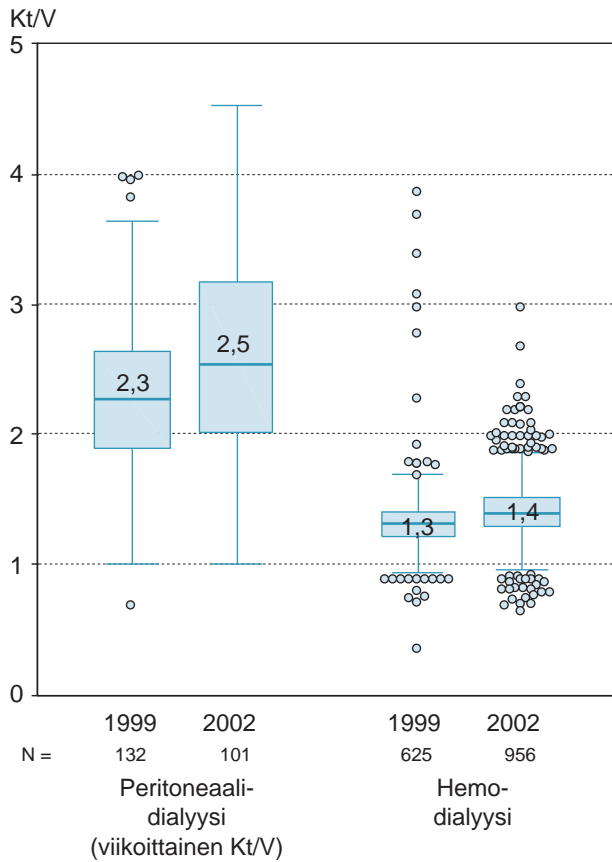
Taulukko 9. Aktiivihoitopotilaiden eloonjäämisen monimuuttujamalli
Suomen munuaistautirekisteri 1998–2002

Muuttuja (ennen ensimmäistä hoitoa)	Muutos (lisäys)	p-arvo	Suhteellinen riski	95 %:n luottamusväli
Ikä	1 v	< 0,001	1,05	(1,05–1,06)
Seerumin albumiini	1 g/l	< 0,001	0,95	(0,94–0,96)
Diagnoosi		< 0,001		
	<i>Glomerulonefriitti</i>		1 (viiteryhmä)	
	<i>Monirakkulatauti</i>	0,696	0,91	(0,57–1,46)
	<i>IDDM</i>	< 0,001	2,53	(1,73–3,70)
	<i>NIDDM</i>	< 0,001	2,01	(1,45–2,78)
	<i>Pyelonefriitti</i>	0,348	0,75	(0,41–1,36)
	<i>Amyloidoosi</i>	< 0,001	2,34	(1,62–3,38)
	<i>Muu määritetty</i>	0,011	1,63	(1,12–2,37)
	<i>Määrittämätön</i>	< 0,001	1,90	(1,36–2,64)
Seerumin fosfaatti	1 mmol/l	< 0,001	1,38	(1,21–1,57)
Seerumin kreatiniini	100 µmol/l	< 0,001	0,90	(0,86–0,94)

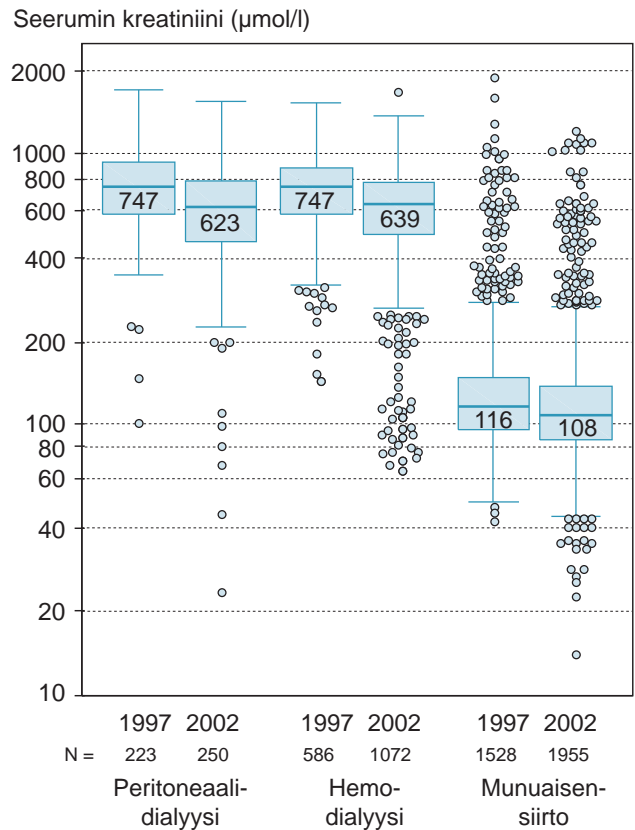
n = 2112

Taulukkoon 9 valittiin muuttujat asteittaisella menetelmällä (backward stepwise selection). Monimuuttujamalliin otettiin mukaan kaikki merkitsevät muuttujat ($p < 0,05$) taulukosta 8, paitsi triglyseridiarvo (pieni potilasmäärä). Lopulliseen malliin valikoituivat tärkeysjärjestyksessä ikä, seerumin albumiini, diagnoosi, seerumin fosfaatti ja seerumin kreatiniini.

Kuvio 15. Peritoneaalidialyysi- ja hemodialyysipotilaiden Kt/V Suomen munuaistautirekisteri 1999–2002

Kuvio 16. Seerumin kreatiniini hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

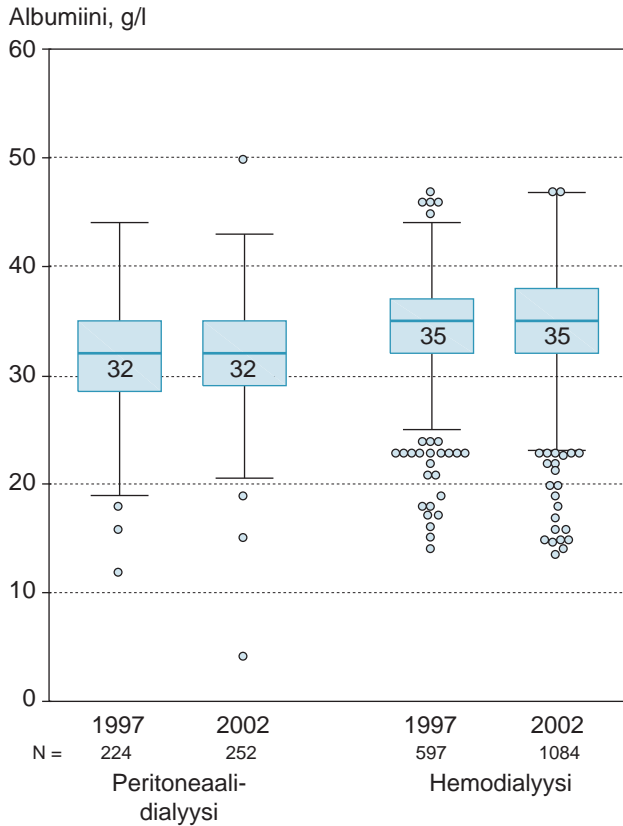

Kuvioissa 15–26 käsitellään laboratorio- ja muita muuttujia, jotka hoitavat sairaalat raportoivat vuosittain kaikista aktiivihoitopotilaista. Kuviossa 15 on esitetty dialyysipotilaiden Kt/V-arvot vuosien 1999 ja 2002 lopussa. Hemodialyysipotilaiden ja peritoneaalidialyysipotilaiden arvot lasketaan eri tavoin, joten niitä ei voi verrata toisiinsa. Lisäksi raportoivat sairaalat käyttävät eri menetelmiä Kt/V-arvon laskemiseen.

Kt/V-arvo ei näytä muuttuneen vuodesta 1999.

Dialyysipotilaiden seerumin kreatiniinipitoisuus oli hieman pienempi vuoden 2002 lopussa kuin vuonna 1999 (Kuvio 16). Munuaisensiirtopotilaiden kreatiniinipitoisuudet eivät ole oleellisesti muuttuneet.

Kuvio 17. Seerumin albumiini dialyysimuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

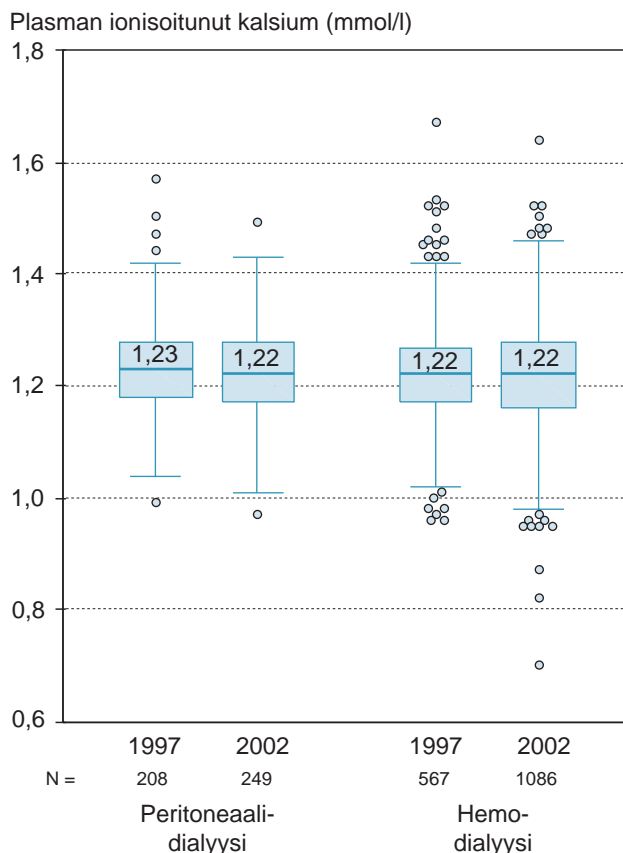

Kuviossa 17 on esitetty dialyysipotilaiden seerumin albumiinipitoisuus vuosien 1997 ja 2002 lopussa. Albumiinipitoisuustaso ei ole muuttunut viidessä vuodessa. Sekä vuonna 1997 että 2002 hemodialyysipotilailla oli suurempi seerumin albumiinipitoisuus kuin peritoneaali-dialyysipotilailla ($p < 0,001$).

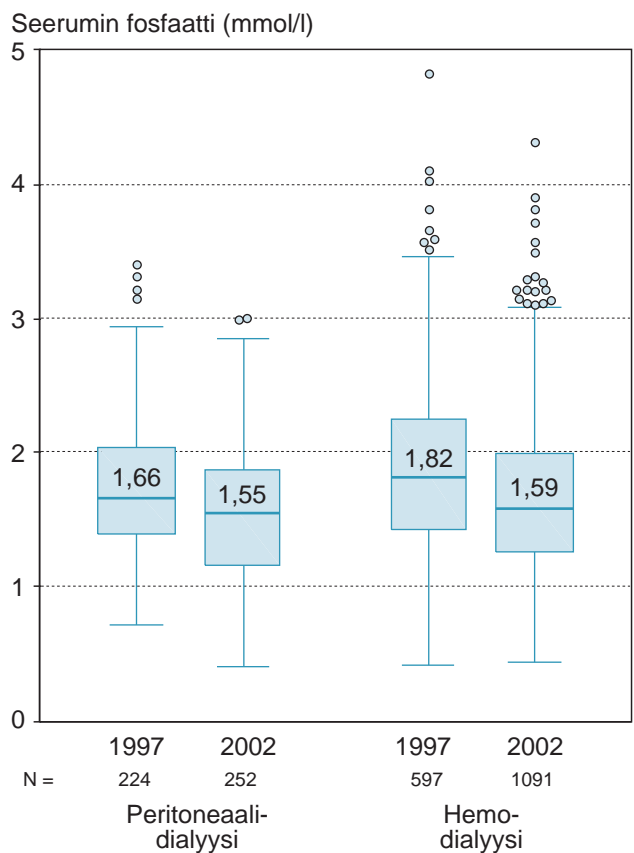
Plasman ionisoituneen kalsiumin pitoisuus on pysynyt muuttumattomana vuodesta 1997 (Kuvio 18). Hemodialyysi- ja peritoneaali-dialyysipotilaiden välillä ei ollut eroa.

Seerumin fosfaattipitoisuus oli hieman korkeampi hemodialyysi- kuin peritoneaali-dialyysipotilailla sekä vuonna 1997 ($p = 0,018$) että 2002 ($p = 0,042$) (kuvio 19). Fosfaattipitoisuus oli molemmissa dialyysiryhmissä pienempi vuonna 2002 kuin 1997.

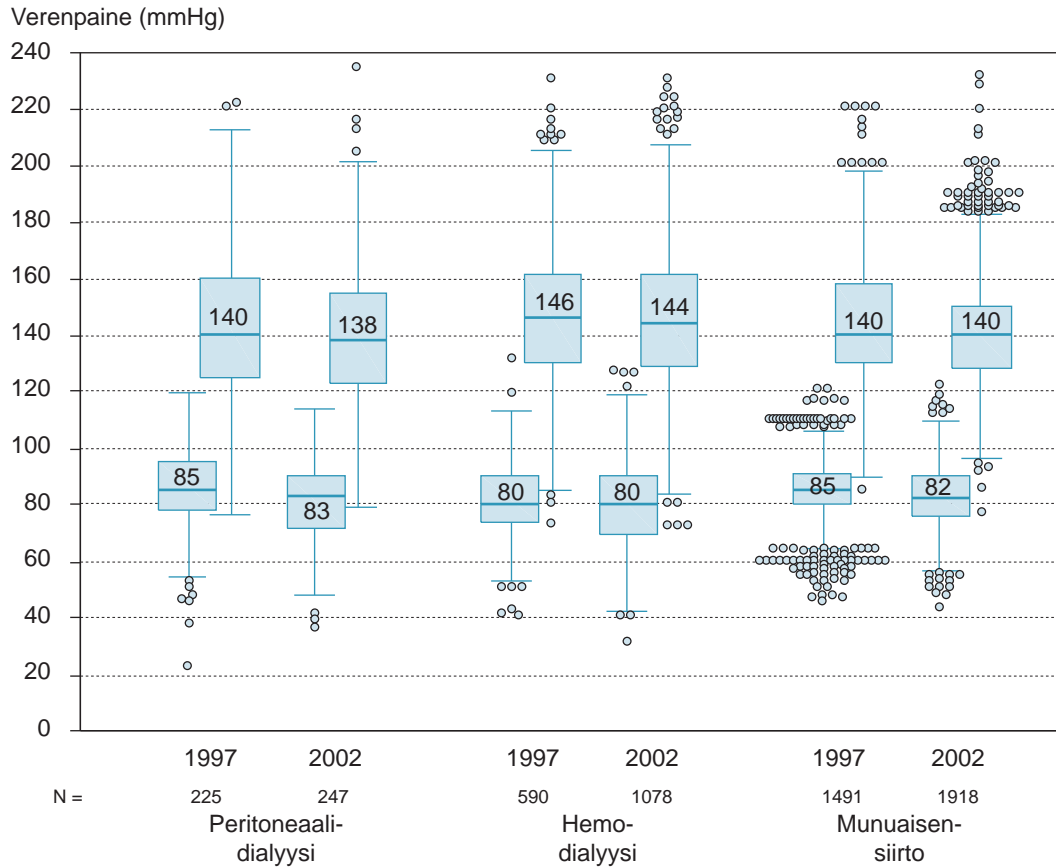
Kuvio 18. Plasman ionisoitunut kalsium dialyysimuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

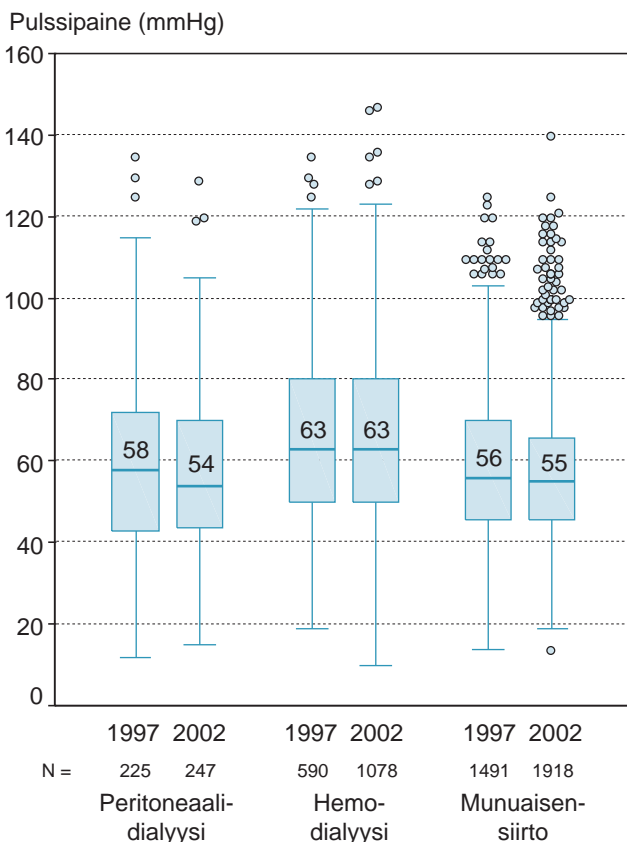
Kuvio 19. Seerumin fosfaatti dialyysimuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

Kuvio 20. Verenpaine hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

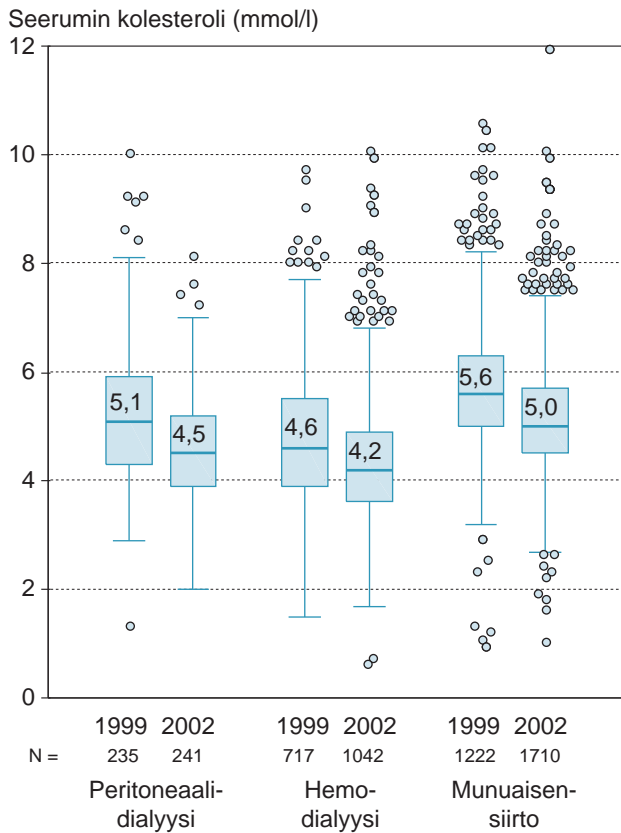
Kuvio 21. Pulssipaine hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1997–2002

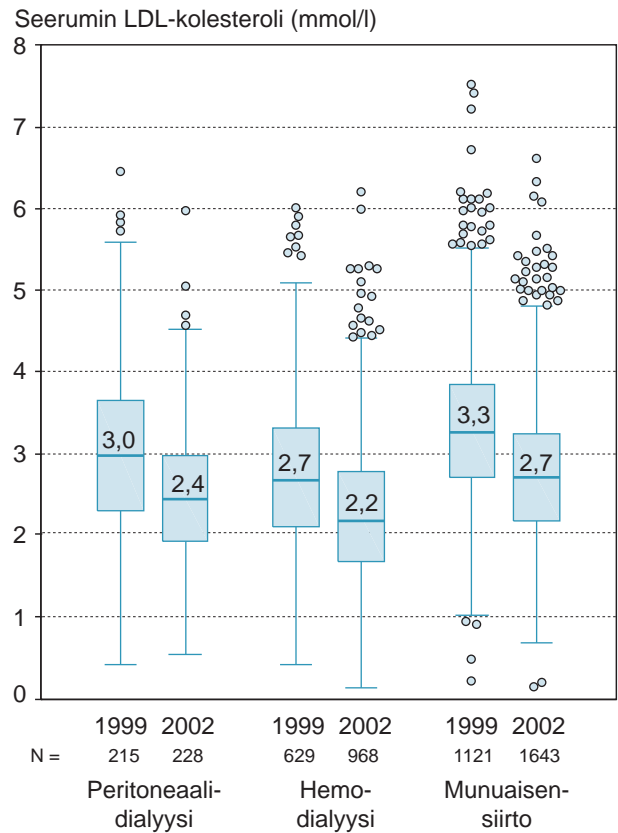
Aktiivihoitopotilaiden verenpainetaso on pysynyt lähes muuttumattomana vuodesta 1997 (Kuvio 20). Vuoden 2002 lopussa hemodialyysipotilaiden systolinen verenpaine oli korkeampi kuin peritoneaali-dialyysipotilaiden ($p < 0,001$) ja munuaisensiirtopotilaiden ($p < 0,001$). Diastolinen verenpaine oli vastaavasti hieman matalampi hemodialyysipotilailla kuin muilla potilailla ($p < 0,05$).

Pulssipaine on systolisen ja diastolisen verenpaineen erotus (Kuvio 21). Eri hoitoryhmissä pulssipaine ei ole oleellisesti muuttunut vuodesta 1997. Hemodialyysipotilailla oli suurempi pulssipaine kuin peritoneaali-dialyysipotilailla ($p < 0,001$) ja munuaisensiirtopotilailla ($p < 0,001$).

Kuvio 22. Seerumin kolesteroli hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1999–2002

Kuvio 23. Seerumin LDL-kolesteroli hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1999–2002

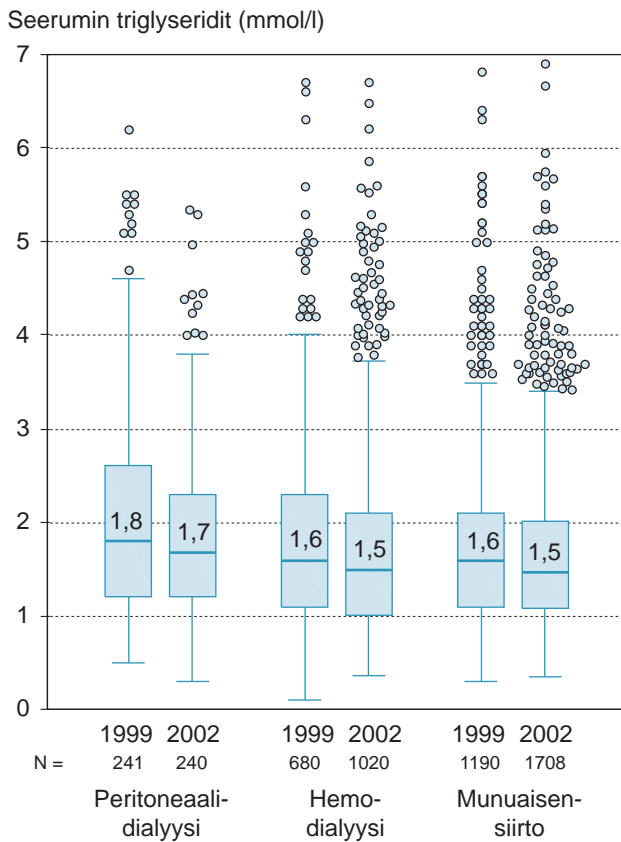

S-LDL on laskettu Friedewaldin kaavalla:
 $S\text{-LDL} = S\text{-kol} - S\text{-HDL} - S\text{-trig}/2,2$

Kuvioissa 22–25 on esitetty aktiivihoitopotilaiden seerumin rasva-arvot vuoden 1999 ja 2002 lopussa. Kokonaiskolesterolitaso oli sekä vuonna 1999 että 2002 korkeampi munuaisensiirtopotilailla kuin dialyysipotilailla ($p < 0,001$)

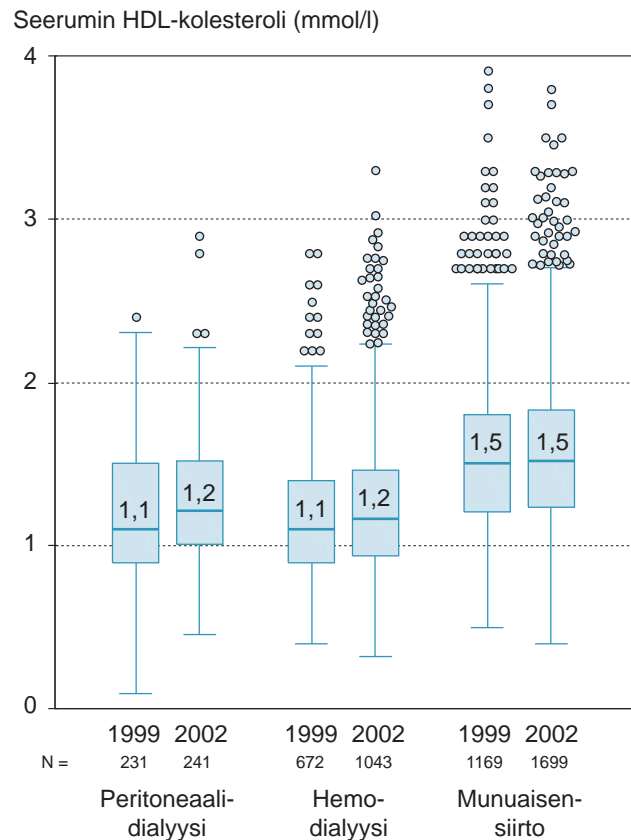
(Kuvio 22). Kokonaiskolesterolitaso oli kolmessa vuodessa laskenut kaikissa hoitoryhmissä. Tämä johtui etenkin siitä, että seerumin LDL-kolesterolin pitoisuus oli pienentynyt kaikissa hoitoryhmissä (Kuvio 23).

Kuvio 24. Seerumin triglyseridit hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1999–2002

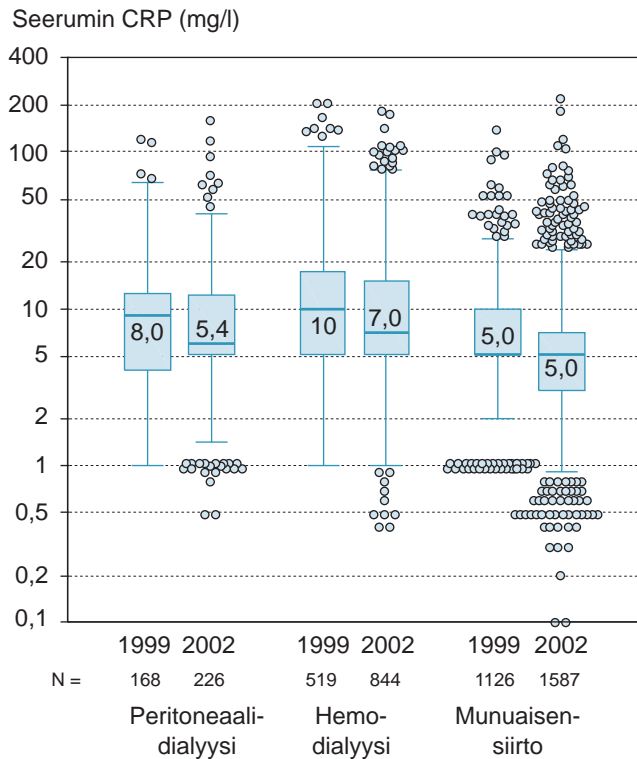
Seerumin triglyseridipitoisuus oli sekä vuonna 1999 että 2002 suurempi peritoneaali-dialyysipotilailla kuin muilla potilailla ($p < 0,01$) (Kuvio 24). Triglyseridipitoisuus oli kaikissa hoitoryhmissä pysynyt lähes muuttumattomana vuodesta 1999.

Kuvio 25. Seerumin HDL-kolesteroli hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 1999–2002

Seerumin HDL-kolesterolipitoisuus ei ollut myöskään oleellisesti muuttunut vuodesta 1999 (Kuvio 25). Munuaisen-siirtopotilailla oli huomattavasti suurempi HDL-kolesterolipitoisuus kuin dialyysipotilailla ($p < 0,001$).

Kuvio 26. Seerumin CRP hoitomuodon mukaan Suomen munuaistautirekisteri 2002

Kuviossa 26 on esitetty aktiivihoitopotilaiden seerumin CRP-pitoisuus vuoden 1999 ja 2002 lopussa. Vuoden 1999 jälkeen on otettu käyttöön herkempiä määrittämenetelmiä. Tämän vuoksi vuonna 2002 mittauksissa on saatu alle 1 mg:n/l jääviä CRP-pitoisuuksia. Vuonna 1999 hemodialyysipotilailla oli suurempia CRP-pitoisuuksia kuin peritoneaalidialyysipotilailla ($p < 0,001$) ja munuaisensiirtopotilailla ($p < 0,001$). Vuonna 2002 hemodialyysi- ja peritoneaalidialyysipotilaiden CRP-pitoisuudet eivät eronneet tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

Aluejako 1998:1, 1999:1, 2000:1, 2001:1, 2002:1

Cockroft–Gaultin kaava 1998:10

Cox-regressio 1998:10, 2002:15–16

D-vitamiinihoito 1999:14–15

Eloonsijäminen

aktiivihoidon aloituskauden mukaan 2002:14

diagnooseittain 1998:12

hoitomuodoittain 1998:11

ikäryhmittäin 1998:11, 2002:14

monimuuttujamalli 2002:16

vaikuttavat muuttujat 1998:10, 2002:15–16

Erytropoietiinihoito 1999:16

Esiintyvyys, aktiivihoidon

alueittain 1998:2, 1999:2–3, 2000:2–3, 2001:6–7, 2002:6–7

diagnooseittain 1999:9, 2000:8, 2001:9, 2002:9

hoitomuodoittain 1998:5, 1999:6,10, 2000:6–7, 2001:9,11, 2002:9,11

ikäryhmittäin 1998:2, 1999:3, 2000:3, 2001:7, 2002:7

kansainvälinen 2001:10, 2002:10

sairaanhoitopiireittäin 1998:2–3, 1999:2,4, 2000:2,4, 2001:6,8, 2002:6,8

sukupuolittain 2001:7, 2002:7

vakioitu 2001:7, 2002:7

Glomerulusfiltraatio 1998:10

Hoitomuodon muutokset 1998:5, 1999:6, 2000:6, 2001:11, 2002:11

Ikä

uusien glomerulonefriittipotilaiden 1998:8

uusien potilaiden 1998:8, 2000:9,12, 2001:4

vaikutus eloonsijämiseen 2002:14–16

vuoden lopussa 1999:10, 2000:11, 2001:7, 2002:7

Ilmaantuvuus, aktiivihoidon

alle 15-vuotiaiden 1998:4, 1999:5, 2000:5, 2001:3, 2002:3

alueittain 1998:4, 1999:5, 2000:5, 2001:2–3, 2002:3

diagnooseittain 1998:9, 2000:9, 2001:4, 2002:4

hoitomuodoittain 1998:5, 1999:6, 2000:6, 2001:11, 2002:11

kansainvälinen 2001:5, 2002:5

sairaanhoitopiireittäin 1998:4, 1999:5, 2000:5, 2001:3, 2002:3

vakioitu 2001:3, 2002:3

Immunosuppressio 1998:10, 2000:12–13

Kt/V 1999:11, 2002:17

Kuolemansyyt

hoitomuodoittain 2000:18

Kuolleisuus

90 päivää aktiivihoidon aloituksen jälkeen 2002:12

alueittain 2001:12, 2002:12

diagnooseittain 2000:17

ennen 90 päivää aktiivihoidon aloituksesta 2001:12

hoitomuodoittain 1998:5, 1999:6, 2000:6,16, 2001:11

munuaisensiirtopotilaiden 2000:17

vakioitu 2001:13, 2002:12

Laboratorioarvot

albumiini 1998:10, 1999:11–12, 2002:15,16,18

CRP 1999:11, 2002:15,22

fosfaatti 1999:15, 2002:15,16,18

glykoitunut hemoglobiini A1c

HDL-kolesteroli 1999:13, 2002:15,21

hematokriitti 1999:16, 2002:15

hemoglobiini 2002:15

ionisoitunut kalsium 1998:10, 1999:15, 2002:15,18

kokonaiskolesteroli 1999:13–14, 2002:20

kreatiniini 1998:10, 2002:15–17

LDL-kolesteroli 2002:15,20

triglyseridit 1999:13, 2002:15,21

urea 1998:10, 2002:15

Liitännäistaudit

aivoverenvuoto tai -infarkti 2001:21

amputaatio 2001:20

angina pectoris 2001:18

hyperlipidemia 2001:21

munuaistautidiagnooseittain 1998:7

muu valtimotauti kuin sepelvaltimotauti 2001:20

sepelvaltimotauti 2001:18

sydämen vajaatoiminta 2001:19

sydäninfarkti 2001:18–19

vasemman kammion hypertrofia 2001:19

verenpainetauti 1998:10, 1999:17, 2000:14–15, 2001:21, 2002:15,19

Munuaisensiirto

aika dialyysin aloituksesta 2001:17

luovuttaja 2001:16

osuus, joka on saanut munuaisensiirron 2001:16

todennäköisyys 1999:18

Paino 2002:15

Painoindeksi 1999:12, 2002:15

Pituus 2002:15

Potilasvuosien määrä

diagnooseittain 1998:6–7, 1999:7–8, 2000:8, 2001:15, 2002:13

hoitomuodoittain 1998:6, 1999:7, 2000:7,10, 2001:14

ikäryhmittäin 1998:6–7, 1999:8, 2000:10, 2001:14

määritys 1998:6, 1999:7, 2002:13

Pulssipaine 2002:15,19

Tupakoiminen 2001:21

Vatsakalvotulehdukset 1998:10

Verenpainelääkitys 1999:17, 2000:14–15, 2001:21

Verenpainetauti, ks. liitännäistaudit

Väestö, Suomen

alueittain 1998:1, 1999:1, 2000:1, 2001:1–2, 2002:1–2

ikäryhmittäin 1998:1, 1999:2, 2000:2, 2001:2, 2002:2

sairaanhoitopiireittäin 1998:1, 1999:1, 2000:1, 2001:1, 2002:1

sukupuolittain 2001:2, 2002:2

Suomen munuaistautirekisteri

Vuosiraportti 2002

Suomen munuaistautirekisteri
Pohjoinen Hesperiankatu 5 A 1
FIN-00260 Helsinki
Suomi
Puh +358-9-43422760
Faksi +358-9-45410075
Sähköposti Rauni.Jukkara@musili.fi
Patrik.Finne@hus.fi
www.musili.fi/smtr

Finlands njursjukdomsregister
Norra Hesperiegatan 5 A 1
FIN-00260 Helsingfors
Finland
Tel +358-9-43422760
Fax +358-9-45410075
E-post Rauni.Jukkara@musili.fi
Patrik.Finne@hus.fi
www.musili.fi/smtr

Yliopistopaino
Helsinki 2003 Helsingfors
ISSN 1238-6499